

Ша'бан вацракай малуматар

Ша'бан – им лап къиметлу варцарикай сад я, и вацрай Мугъаммад Пайгъамбардин ☞ гзаф суннаяр жагъида. Гъадисра лугъузвайвал, чи Пайгъамбарди ☞ Ша'бан вацран ч'ехи пай сивер хуьниз бахшна. И вацра сивер хуьн адаз ферз тушир, амма Ша'бан Рамазан вацран вилик квай варз хуьниз килигна, Пайгъамбарди ☞ мусурманар сивер хуьнин вацраз гъазур хуьн патал са жерге теклифар ганва, агъадихъ са бязи теклифар чна куь фикирдиз гъизва:

1. Са сеферда Анас асгъабди Пайгъамбардивай ☞ хабар къунай: «Рамазандин вацра сивер хуьнилай алатайла, гъи сив хуьн къиметлу я?». Пайгъамбарди ☞ жаваб хгана «Ша'бандин вацра Рамазан вацран хатурдай хуьзвай сив».
2. Усама ибн Зайд асгъабди лагъайвал, ада садра Пайгъамбардивай ☞ хабар къуна: «Я Аллагъдин Пайгъамбар ☞, заз вун Ша'бандин вацра мукъвал-мукъвал сивер хуьз акуна, заз маса са вацрани (Рамазандин варз квачиз) вуна икъван сивер хвена акурди туш». Мугъаммад Пайгъамбарди ☞ жаваб хгана: «Ша'бан Ражабдинни Рамазандин юкьва авай варз я, гъайиф хъи, гзаф инсанар адаз гъурметсузда-каз эгечзава. Инсанри ийизвай крарин гъахъ-гъисаб и вацра Аллагъдин ☞ вилик акъвазвава, гъаниз килигна заз жува ийизвай крар Аллагъдин ☞ вилик жува сив хуьзвай вахтунда акъвазна к'анзава».
3. Муъминрин диде Айшади лагъана: «Мугъаммад Пайгъамбардиз ☞ Ша'бан вацран вири йикъара сив хуьн адет хъанвай». За адавай хабар къуна: «Я Аллагъдин Расул ☞, сив хуьн патал виридалайни ви рик' алай варз Ша'бан яни?». Ада жаваб хгана: «Ша'бандин вацра Аллагъди ☞ алай йисуз рекъидайбурун сиягъ тесстикъарзава. Гъаниз килигна, заз зи къиникъ жува сив хуьзвай вахтунда атун к'анзава».
4. Маса гъадисда Айшади ☞ лугъузва: «Мугъаммад Пайгъамбарди ☞ гагъ-гагъ а къайда акъваз тавуна сивер хуьдай хъи, гъатта чна мад ада сив хуьнин кар акъвазар хъийидач лагъана фикирдай, амма гагъ-гагъ ам

сивер хуьн тавуна яргалди акъваздай, чна гъатта ада садрани сив хуьн хъийидач лагъана фикирдай. Рамазандин вацралай гъейри маса са вацрани Мугъаммад Пайгъамбарди ☞ къилий-къилиз сив хвена заз акурди туш ва гъак'ни ада Ша'бан вацра къван, маса са вацрани мукъвал-мукъвал сивер хвена заз акурди туш».

5. Умумуль-Муъминин Умм Саламади лагъана: «Ша'бандинни Рамазандин варцара хъиз къилий-къилиз къве вацра галаз-галаз Пайгъамбарди ☞ сивер хвейи маса вахтар заз акурди туш». Амма инал фикирда къун лазим я, Ша'бандин вацра сивер анжах а ксари хуьн лазим я, низ и карди Рамазандин вацран ферз сивер хуьниз къец' гудач'ла. Абу Гъурайра асгъабди ахгакъарайвал, Мугъаммад Пайгъамбарди ☞ лагъана: «Ша'бандин вацран сад лагъай пай акъатайла сивер хуьмир». Маса гъадисда къейдзавайвал, Пайгъамбарди ☞ лагъана: «Рамазандин вацран вилик квай 1-2 юкъуз сивер хуьмир». Ктабра кхъенва

хъи, нагагъ Ша'бандин 15-юкъуз сив хвейит'ла, мусурмандиз а вацран эхирдалди сад-садан гуьгъуьналлаз сивер хуьдай ихтияр ава, эгер са югъ къванни ахъаяйт'ла, вацран эхирдалди мад суннат сивер къун хуьвун къадагъа я.

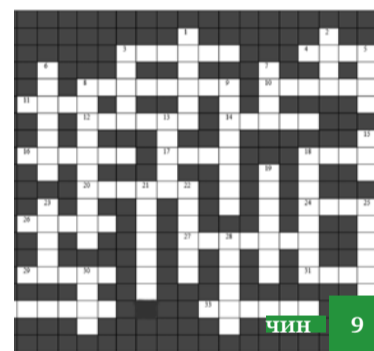
Ша'бандин 15-даз сив хуьн
Бараат йиф акъатайла алукъай юкъуз, яни Ша'бандин 15-даз сив хуьн меслят къалурзава. Лугъузвайвал, Мугъаммад Пайгъамбарди ☞ и юкъуз сив хуьн къевелай меслят къалурна. Ша'бандин вацран сифтегъан 15 юкъуз хвейи сиверихъ къет'ен лайхлувал ава ва Мугъаммад Пайгъамбарди ☞ Ша'бандин вацран ч'ехи паюна сивер хвена. Умматдин хейлин агъсакъалрини (саяфри) Ша'бандин 15-даз сив хвена. Гъаниз килигна Ша'бандин 15-даз хуси гъевесдалди сив хуьн меслят къалурзава. Гъак'ни и юкъуз къаза сив хуьн хуьвурт'ани жеда ва а сив хуьнай Аллагъди ☞ еке сувабар кхъидайдак умударни кутаз жеда.

Нумрада:

чин 4

Зинадивай яргъа хуьх!

чин 9

Исламдин кроссворд

чин 10

Экуь-вили миск'ин – Стамбулда

Захъ галаз ДИУ-диз к'елиз ша!

ДАГЪУСТАНДИН ИСЛАМДИН УНИВЕРСИТЕТДИЗ ЦИ К'ЕЛИЗ ФИЗ К'АНЗАВАЙ ГАДАДИХЪ ГАЛАЗ ИНТЕРВЬЮ

Исламдин чирвилер къачун гъар са мусурмандин буржи я. Аллагъ-Таалади Къуръанда лагъанва: «Дугъриданни, Аллагъдихъбай ☞ кич'езвайбур адан лук'арикай алимар я». Чирвилер авачир касдиз гъалал ва гъарам чир жедач, гъавилай ам вичиз чинни тийиз Халик'диз ☞ аси хуьн мумкин я. Пайгъамбардин ☞ гъадисда лагъанва: «Исламдин чирвилер къачузвай инсан – женнетдин рекъе авайди я». Къенин чи суьгъбет Исламдин чирвилерин важиблулин гъавурда акъуна, женнетдин рекъе гъатиз

к'анзавай Дженетов Магъмудахъ галаз къиле фида. Ам Сулейман-Стальский райондин Эмин-хуьрин юкъван мектебдин к'луьд лагъай класс акъалт'арайдалай къулухъ ци Дагъустандин Исламдин университетдик (ДИУ), инша-Аллагъ, экеч'зава.

- Ассаламу алайкум, Магъмуд, ваз ДИУ-дикай гъинай хабар хъана?
- Ва алайкум салам ва рагъматуллагъ. Хабар заз адакай фадлай авай. ДИУ зи эмедин са хъи к'елна

акъалт'арна, адан муькуь хъи, зи хайи къве стхадиди ва имидин гадади ана исятда к'елзава.

- Вун Исламдин университетдиз ви хушуналди физвани, я тахъайт'ла са ни ят'лани мажбурзавани?
- Гъелбетда, жуван хушуналди. Ана къиле физвай гъерекатрикай, вакъайрикай заз ана к'елзавай зи стхайри ахъайзава. Бязи вахтара четгинвилер жезват'лани, абур ана к'елунилай рази я. Зазни аниз рик'ивай физк'ан хъана. Зун гъавурда акъурвал, ана зи рик' **» 3**

Чуру адетриз акси яз

15-майдиз Мегъарамдхуьруьн райондин Ярагърин хуьре и райондин имамрин ва фекъийрин межлис кьиле фена.

Межлис алай вахтунин важиблу месэлайриз талу-кьарнавай. Месэла, акьалтзавай несилдихъ, не-кьядихъ, кьейи чкадихъ галаз алакьалу месэлаяр инал кьарагъарна. Инал Мегъарамдхуьруьн районда Дагъустандин Мусурманрин Диндин идарадин векил Юсуф-гъажи, Ярагърин имам Агъмад-гъажи, Кркарин имам Музафер-гъажи, Гилийрин имам Султанагъмед-гъажи ва маса имамар инал рахана. Юсуф-гъажи ихътин вакъиа ахъайна: «И мукъвара зи кьилив некаягъ эцигун патал кьве итим атана. Чеб вужар ва гъинай ятла, гъуьлуьз гузвай руш вуж ва ам гъинай ятла абуру заз ахъайна. Руш гъич садран гъуьлуьз фенвай туш лагъана. Абурун гафарин ван хъайила, зи рикъиз шак атана. Га чкадал чна а рушаз зенг авун тлалабна за. Килигайтла, руш са вацран велик гъуьлуькхай хтанвайди я. Зани абуруз некаягъ эцигдач лагъана. Абуру наразивилер кьалу-риз вучиз лугъуз эгечина. «Сад лагъайди, куьне заз

тапарарна. Кьвед лагъайди, гъуьлуькхай хтанвайдаз тлалакь ганватла чирун лазим я. Пуд лагъайдини, эгер тлалакь ганватла, ам гайи вахтунилай тахминан 3 варз вахт фин чарасуз я. Анжах ахпа адаз некаягъ кьведа», - ихътин жаваб гана за. Абурни Ахцегърин имам Абдулгъашим стхадин кьилив фена. Вич ал-датмишариз кланзавайди адани кьатлана ва заз зенг авуна. Зани адаз хъайи-хъайивал ахъайна. ИкI хъайила, адани некаягъ эцигнач. Ахпа абур мад гъиниз фенатла заз чидач. Ингъе икI жезва гъурметлубур. Некаягъдиз фикир тагун лап хаталу кьвалах я. Некаягъ галачиз хъайи велед бубадин велед яз гьисабзавач динди, анжах ам хайи дидеинди жезва. Гъавилияй ихътин веледри неинки чпин бубайриз гъараяр гузва, гъакI абурал гъилини хкажзава».

Имамрини фекъийри кьабулнавай кьарар:

1. ЯхцIурни цикъведар, яхцIурар, жумьяяр, хемисар, йисар хкудун.
2. Некаягъ анжах адан гъавурда авай инсанри (имамри) эцигун.
3. Жез хъайитла, пакетар пай тавун ва пуд сеферда хкажун-эцигун хкудун.

4. Рамазандин вацра пуд йифер юкьуз (сив хуьдай члавуз) гун тавун.

Къаракуьреда мавлид-межлис

21-майдиз Докъузпара райондин Къаракуьре хуьруьн шаз Сулейман Керимова эцигай цийи мискинда мавлид-межлис кьиле фена.

Хуьруьн агъалийри тешкилнавай и межлис пIир Агъакши бубадиз талу-кьарнавай. Межлисдал Махачкъаладай Дагъустандин мусурманрин Диндин идарадин (ДУМД) ва «Ас-Салам» газетдин векилар хтана, маса хуьрерайни мугъманар атана. Межлис Къуръандин аятар келуналди Заур Салигъова ачухна. Ахпа Докъузпара районда ДУМД-дин векил Рагъимханов Абдуллагъ-гъажи гаф кьачуна ва межлис эхирдалди ада кьиле тухвана. Абдуллагъ-гъажи «диде-бубадиз гъур-

мет авун» темадай вяз гана. Межлисдал Дербент шегъердин карьерда авай мискиндин имам Къурбан-гъажи михъи ксарикай, авлияйрикай рахана. Ахпа Дагъустандин Исламдин университетда (ДИУ) келнавай Къаракуьредин жегъил имам Абубакр-гъажи кIпунин важиблубликай насигъат авуна. Гуьгъуьнлай лезги чIалал акъатзавай «Ас-Салам» газетдин редактор Гъасан-гъажи «тавгъид - мусурмандин инанмишвилел» темадай рахана. Рахунрин арайра Заур Салигъова мавлид-межлис акьалтIарна, кIватI хъанвайбуруз тIуьнар-садакьяр гана. И менфятлу межлис куй Аллагъди ﷻ кьабулрай!

Исламдин мектеб виридалайни хъсанди

Англияда рушариз Исламдин тарсар гузвай школа уьлкведа мад сеферда виридалайни агал-кьунар авайди яз гьисабнава. Ихътин кьиметдиз а школа пуд лагъай сеферда лайихлу хъанва, рикел хкин, великан кьве йисузни а школа уьлкведа 1-чкадал хъанай.

Ана келзавай рушарин чирвилер Британиядин об-

разованидин кьурулушда кьвалахзавай инспекторри ахтармишна. Чиновникри кьейд авурвал, Исламдин тарсар гузвай школада келзавай рушарихъ агал-кьунар хун, гзафни-гзаф абурухъ еке кьанажагъ хъунихъ галаз алакьалу я. «И школада келзавай рушарихъ, дугъриданни, акьалтIай чирвилер ава, лугъуьз кьилин инспектор Джоан МакКенна. – Абуру вири предметрай хъсан кьиметар аваз келзава».

Министр — мусурман

Великобританиядин гьукуматдин Кьил Дэвид Кемерона уьлкведин культурадин, СМИ-дин ва спортдин министрвиле великан банкир Саджид Джавид тайинарнава.

Джавид Консервативный партиядин «нурлу гъед» яз гьисабзава, а партиядиз регъбервал гузвайди Д.Кемерон я. Ала-тай йисан октябрдин вацралай Джавида Великобританиядин финансин министрствова финансин секретардин кьуллугъдал кьвалахзавай. Джавид Бристолда дидеиз хъана, адан хизандин ери-бине Пакистандай я. Великда ада Chase Manhattan Bank и

Deutsche Bank тIвар алай тешкилатда кьвалахзавай. 2010- йисуз Д.Саджид Великобританиядин парламентдин депутат яз хъана.

Мусурманрин гуьмбетар тергзава

«Аль-Акьсадин Фонд» тешкилатдал асаслу яз, Newsru агентстводи хабар гузвайвал, Израилдин археологар мусурман девирдилай аламай гуьмбетар терг ийиз алахънава, гъакIни абуру Аббасидрин девирдин сулар чукурнава. ГъакIни израилвийри иевусейрин девирдин реликвийризни еке зарар ганва.

«Аль-Акьса тIвар алай мискиндин патав 20 метрдин дериндиз эгъуьнунин карди а мискин чукурун мумкин я, ам Исламдин лап чIехи пак чкайрикай сад я», - лугъуьз фондуну. Активистрин гафаралди, парк гегъенш

хъуьнуни мискин чкIидай нетижадал гун мумкин я.

Учредитель Благотворительный фонд "Путь". Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана	Редактор Гасан АМАХАНОВ	Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.	При перепечатке ссылка обязательна	Тираж 3. 250 экз.
Редакционный Совет Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ Сулейман-хаджи ТАГИБЕКОВ	Канонический редактор Шамиль-хаджи ОМАРОВ	Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.	Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «Ас-Салам»	Адрес редакции: 367015 РД, г. Махачкала, ул. Аскерханова, 13а.
Главный редактор Заурбек (Абдулла) ЯИКБАЕВ	Дизайн, вёрстка Мугъаммад Мусаев	Индекс 51395	Отпечатана в ООО «Дом печати» пр. Акушинского, 20 Заказ № _____	Телефон: (8722) 61-00-64
	Корректор Майрам МАГАМДАЛИЕВА		Сдано в печать 29 декабря 2013 г. в 20:00	E-mail: assalamweb@gmail.com web: www.assalam.ru

Цийи Къурушдал диндин межлис

Алай йисан 26-майдиз Хасавюрт райондин Цийи Къурушдал, «Хуьруьн югъ» лишандик кваз, чехи межлис къиле фена. Ана патарихъай атай мугъманри, диндин алимри, лезги интеллигенциядин векилри ва хейлин хуьруьнвийри иштиракна.

Межлис Цийи Къурушдин хуьруьн имам, мярекатдин къилин тешкилатчи Мугъаммад-гъажи Хидирова ачухна ва къватI хъанвай ксариз межлис тебрикайдалай къулухъ ада нашидар лугъналди вичин тIвар вири республикадиз сейли хъанвай Салигъов Зауравай

хуьруьз бахшна са дуьа келун тIалабна. Дуьа келайдалай къулухъ, Мугъаммад-

гъажиди вичин рахунар давамарна, ада межлис тухунин къилин макъсад хуьруьнвийри диндин рекъай чирвилер артухарун, жегъилрин арада тербиядин къвалах тухун ва хуьруьнвийри диндин алимрин суьгъбетрихъ яб акалдай мумкинвал гуникай ибарат тирди къейдна. Гуьгъуьнлай анал гаф гана рахай лезги чIалал акъатзавай «Ас-Салам» газетдин редактор, РД-дин Муфтийдин куьмекчи Гъасан-гъажи Амаханова, ИТиМО-дин ректор Ярагъмед Ханмегъамедова, урус чIалал акъатзавай «Ас-Салам» газетдин редактор, Махачкъаладин Саид-эфендидин тIварунихъ галай мискиндин имам Ибрагъим-гъажиди, Ахцегъ

районда ДУМД-дин векил тир Сулейман-гъажиди, «Къурушрин сес» газетдин къилин редактор, «Лезги газетдин» политикадин отделдин корреспондент Муса Агъмедова ва масабур диндин ва тербиядин тах квай суьгъбетар авуна. Гъа са вахтунда гъам хуьруьн медресада келзавай аялри, гъамни Заур Салигъовни Саид Гъамидов къиле авай дестейри жуьреба-жуьре нашидар ва Къуръандин сураяр келна. Санлай къачурла диндин межлис къурушвийринни атанвай мугъманрин рикел яр-гъалди аламукъдайди хъана. Аллагъди 🕌 къабулрай! Амин!

Муса Агъмедов

Советский хуьре диндин межлис

18-майдиз Мегъарамдхуьруьн райондин Советский хуьре мавлид-межлис къурмишна. Хуьре ва къилди гъар са къвале берекат, ислягъвал хъун патал халкъди тешкилнавай межлис тир. Иниз Махачкъаладай, Дербентдай ва маса чкайрай мугъманар атана.

Межлис и хуьруьн имам Сулейман-гъажиди ачухна ва ада къилени тухвана. Сифте гаф хуьруьн кавха Сергей Хидироваз гана. Ада виридаз чухсагъул лагъана, ихътин ислягъвиле межлисар гзаф жедайдак умуд кутуна. Ахцегъ райондин имам Абдулгъашим-гъажи Ислам диндин ва Ражаб вацран лайихлувиликай рахана. Ахпа лезги чIалал акъатзавай «Ас-Салам» газетдин редактор Гъасан-гъажиди вичин насигъат «Мусурманвиле винизвал ва Аллагъдин ерияр» темадиз талукъарна. Гуьгъуьнлай Мегъарамдхуь-

руьн райондин Къепир-Къазмайрин имам Шамила Исламдин чирвилер къачунин важибувиликай насигъат авуна. Эхирдайни Мегъарамдхуьруьн райондин Гиляяр хуьрай тир Муъмин-гъажи «Диде-бубадиз гъуьрмет авун» темадай рахана. Насигъатрин арайра мавлидар келна. Эхирдайни дуьа авуна, виридаз тIуьнар гана, садакъаяр пайна. Къуй Аллагъди 🕌 къабулрай!

Гъепцегърал диндин межлис

25-майдиз Мегъарамдхуьруьн райондин Гъепцегърин мискиндин гъаятда диндин межлис къиле фена. Хуьруьн агъалийри тешкилай и мярекатдиз патарилай – Махачкъаладай, Дербентдай, лезги районрай ва хуьрерай гзаф мугъманар атана.

Ам и хуьруьн имам Мугъаммадрасул-гъажиди ачухна ва ада ам эхирдалди къиле тухвана. Межлисдал Мугъаммадрасул-гъажидилай эгечIна гзаф имамар ва алимар рахана. Мавлидар Мугъаммадрасул Эмиржанова, Дагъустандин Исламдин университетдин Хазар хуьре авай филиалда

келзавай мутааллимрин дестеди ва Дербент шегъердай атай мугъманри келна. Туьнар гуналди и берекатлу межлис акъалтIарна. Къуй Аллагъди 🕌 къабулрай.

ВАЖИБЛУ ИНТЕРВЬЮ

Захъ галаз ДИУ-диз келлиз ша!

1 « акъатдач, цийи дустар жеда, спортдал машгъул жеда, Исламдин чирвилер къачуда.

- Магъмуд, бес ваз хуьруьн мектеб акъалтIариз кIанзавачни?

- Ваъ, кIанзавач. КIуьд, цIуд ва цIусад лагъай классра ана авай кIелзавай аялрикай лап тIимилбуру тарсар чирзава, тарсар чирзавайбуруз айибар ийизва, гъавилей абур чирзамач. Мектебдикай хкудиз жедай менфят за хкудна куьтягъна. Исъятда виридав телефонри хъанва, тарсар кIелзамач.

- Вуна маса вузар вучиз хкъанач?

- КIан хъанач. Маса вузра кIелайбуру заз аквазва. Дипломар къачузва, амма къвалах жезвач. Гъа вузрани чпин къилелди кIелзавайбуру тIимил ава, амайбуру экзаменриз пул гузва, диплом къачудайла пул гузва. Заз ахътин чкада кIелдай я гъевесни авач, я гъарам тир ришветар гузни жедач. Вузриз фин патал ЕГЭ хъсандиз вахкун лазим я. Заз ахътин алакьунарни авач. ДИУ-да лагъайтIа, анжах аялдивай кIелун ва эдеб хуьн я герекзавайди. Туьналди ва ксудай чкайралди гъавая таъминарзава.

- Магъмуд, вуна инал лагъанай хьи, куь хуьрай Исламдин вузда гзафбуру кIелзава. Абуру кIелзавайди бес тушни?

- Абуру чпиз кIелзава, за жуваз. Зазни араб чIалал рахаз, Къуръандин гъавурда акъаз, чи дин, гъалал ва гъарам чириз кIанзава. Исламдин чирвилер къачун гъар садан буржи я. Ана кIелзавайбурукай виридакай алимар, имамар хкатзавач къван. Чпин дин чизвай, масадавай ягъалмишариз тежедай инсанар хкатзава. Исъятда ягъалмиш дестеяр акъатнава, чирвилер авачирбуру абуру ягъалмишарзава. Пул лагъай курс куьтягънавай зи стхайри араб чIалал ктабар кIелиз таржумаяр ийизва. Абуру виликдай са тIимил

къал гъайбуру тир, гила секин хъанва, чеб тухудай къайда чир хъанва.

- ДИУ куьтягъайла вакай вуж хкатда?

- Закай инсан хкатда, инша-Аллагъ. Чи хуьруьн мектебда тарсар гузвай са муаллимди чаз ихътин къиса ахъайнай. Мектебда кIелзавай са ученикди муаллимдиз яб гузвачир ва ада икI лагъана: «Вакай рекъидалди инсан хкатдач!» Йисар фена, а ученикдикай генерал хъана ва ам вичин хайи хуьруьз хтана. РикIе акъадай гафар лагъай муаллимдиз ада вичин къилив эвериз туна. Муаллим атайла, генералди адаз туьгметна: «Ингъе, закай зурба генерал хъана. Вуна закай инсан хкатдач лагъанай». Муаллимдини жаваб гана: «Вакай генерал хъана жеда, анжах инсан хъанач. Инсан хъанайтIа, вуна къуьзу хъанвай ви муаллимдиз ви къилив эвердачир, вун вич адан къилив фидай». Исламдин университетда чIехибуруз гъуьрмет ийиз чирзава.

Заз, инша-Аллагъ, Исламдин чирвилер, араб чIалал рахаз ва инсанрихъ галаз тухуз чир жеда, заз дипломни гуда, къвалах жагъуриз четин жедач. ДИУ куьтягъай садни заз къвалах авачиз, гишила амуькнава лагъана ван хъанач. Анжах маса институтар куьтягъайбуруз къвалах авач, цIудакай садаз, къведаз ам жезва.

- Аниз фидалди вуна гъихътин гъазурвилер аквазва?

- За Къуръан хъсандиз кIелиз чирзава. Заз лагъайвал, Къуръан кIелиз чизвайдаз ана регъят жезва.

- Вун гъевечIиди хъиз аквазва, ваз ана четин жедачни?

- Винелай гъевечIиз аквазва жеда, амма къеней зун еке хъанва. Четинвилер ДИУ-да тахун лазим я. Четинвилер хъайитIа, за эхда ман, Исламдин чирвилер багъа я.

- Магъмуд, кIелиз тахъана вун анай акъудиз кичIезвачни?

- Ваъ, ана залайни зайифбуру дурум ганвайди заз чизва. КIелиз алакь гийизвай, амма алахъзавай мутааллимар анай акъудзавач.

- Таярихъ ва абурун диде-бубайрихъ элкъвена ваз вуч лугъуз кIанзава?

- Таяриз лугъуз кIанзава хьи, куьчейра гъатна вахт гъакI акъуд тавурай. Агъа дуьньяда ва я и дуьньяда хийир авай къвалахрал машгъул хуьрай. Виридалайни хъсанди, Исламдин университетда кIелун я. Диде-бубайрни идан гъавурда акъуна, чпин аялар виридалайни хъсан – Исламдин чирвилер гузвай чкадиз ракъурайтIа хъсан жеда. Захъ галаз ДИУ-диз кIелиз ша!

Суьгъбет тухвайди чи мухбир я.

Зинадивай яргъа хъухъ!

ЖЕГЪИЛРИЗ НАСИГЪАТАР

Макъала:

Абдулжалил Умаханов

Гъайиф хъи, алай вахтунда еке гунагъар инсанри регъятдиз ийизва. Гъа жергедай яз виридалайни нагъакъан, дагъвийриз гъич кутуг тавунвай, намуссузрин гунагъ – зина. Ша чна чун ва чи мукъва-къилияр адавай хуьн!

Дуьз рекъел хтай жегъилдикай къиса

Са жегъил гада вичин бубадин вагътедай физвачир. Гъар нянихъ ам къвалаяй экъечдай ва экуьнахъ хкведай. Ада гунагъриз рехъ гузвай, Аллагъдиз ﷻ аси крар ийизвай ва вичин бубадиз гъурметзавачир. Чара атлай бубади эхирни садра вичин хциз икI лагъана: «Чан хва заз вавай эхиримжи сеферда са кар тлалабиз кланзава». Хва гзаф шад хъана, ада бубади эхиримжи тлалабун хъувуна мад вич инжиклу хъийидач лагъана фикирна. «За ви тлалабун къилиз акъудда, буба» - лагъана хци. «Чан хва, ваз гъар нянихъ фин адет хъанвай чкадиз къе вун фимир. Экуьндалди гуьзет ая, инсанар капI ийиз мисклиндиз фидай вахт алукайла, ахпа вавай къвалаяй экъечлиз жеда», - лагъана бубади. Хва рази хъана. Ада гайи гаф къилиз акъудна, экуьндалди къвале амукъна, пакамахъ фад къвалаяй экъечина. Куьчедай фидай вахтунда адаз вичихъ галаз гъар йифиз «ялар язавай» дустар акуна: сад лап акъалтлай пиян гъалда аваз рекъел ярх хъанвай, муькуьди машинди ягъиз са клус амай, амма мисклиндай экъечлай касди ам къутармишна. Абур туна, ам гъар йифиз чеб къабулзавай ашна дишегълидин къилив фена. Косметикадай къацанвай ва гзаф хъуниқди дакъунвай адан чин акурла, жегъил гададин рикел вичин бубадин насигъатар хтана ва ам гъахъ тирди ада аннамишна. Инсанар инсанвилелди гъикI яшамииш жезватла, гъикI абур гъар юкъуз экуьнин кпунал мисклиндиз физватла акур жегъилди Аллагъдин ﷻ регъим гъиссна ва и регъим Халикъдиз ﷻ муьтлуьгъ уьмуьр тухузвай ксари гъар юкъуз гъиссзавайди ада къатлана. Гъа икI, жегъил гада хъсан патлахъ дегиш хъана.

Алай девирда ихтин уьмуьр тухузвай, чпуру къвалахрик къил кутазвай жегъилар тимил авач, амма абур вири хъсан патлахъ дегиш хъезвани? Гъелбетда са бязибуру гъарамдин къвалахрал эхир эцигуникай фикирзава, амма шейтандинни нефсинин таъсирдик акатна, абурулай дуьз рекъел квез алакъзавач, са бязибуру лагъайтла чпи гъарам рекъеваз тухузвай уьмуьрдилай рази я ва чпиз гузвай насигъатар абуру гъич къабулзавач.

Эгер вирида...

Аялриз тербия гун диде-бубайрин хиве авай къвалах яни? Эхъ! Чи жегъилар югъ-къандавай чпуру жезва: капI къилиз акъудзавач, рестораниз, клубриз физ ичкияр хъазва ва маса чпуру къвалахрик къил кутазва. Ихтин гъалар арадал атунин еке тахсирар диде-бубайрин хиве ава, вучиз лагъайтла абуру чпин рушар лазим къайдада тербияламишзавач ва абур вахтунда гъуьлуьз гузвач. Эгер

рушари чеб Ислам динди истемишзавай къайдада тухуз хъайитла, жегъил гадаяр рестораниз, борделриз, саунализ нихъ галаз фида къван? Эгер вири диде-бубайри чпин рушариз лазим тербия гуз хъайитла, чехи гунагъарни арадал къведач. Гъакни эгер вири мусурманри Исламдин къанунрал амал ийиз хъайитла, хъун тавуртла, алверчийри чехир низ маса гуда къван?! Эгер вири мусурманар диндин чирвилер къачунал, мисклинра ибадат авунал, Къуръан келунал машгъл жез хъайитла, «танишвилерин» (рушаринни гадаирин арада) сайтра ни вахт акъудда?! Муаллим мисклинда гъакI гъавая, къвалах авачиз ашукъзава. Адан патав чирвилер къачуз са юкъуз вини къил цуд кас къвезва, гъа са вахтунда «Одноклассники», «Вконтакте» хъгин танишвилерин сайтра йикъа миллионралди инсанар гъахъзава ва анра кутуг тавунвай суьгъбетар, ихтилатар къиле тухузва. Рушари тек амукайла къацлай къвалахрик къил кутун тавун патал, диде-бубайри абур вахтунда гъуьлуьз гун лазим я. Аллагъдин Пайгъамбарди ﷺ жегъилрихъ элкъвена икI лугъузва: «Эй жегъилар, квекай низ мумкинвал аватла, къуй ам эвленмиш хъурай, и карди инсандин вилер герек авачир чкайриз килигуникай хуьда ва адан намусни михъи яз амукъда, ам эдеблунни жеда». Са бязи себебар аваз (мисал яз, такъат авачтла, ва я тахъайтла, пул къазанмишун патал къвалахзаватла), эвленмиш жедай мумкинвал авачир жегъилди, гунагъриз рехъ тагун патал, вуч авун лазим я? Ихтин дуьшуьшда жегъилдиз къалурдай меслятар авачиз туш: сифте нубатда ада вич чара дишегълидиз килигуникай хвена кланда; гъафтеда кве сеферда сив хуьрай; чпел темягъ къведай тегъерда аваз дишегълияр акун мумкин тир телевизордивай, интернетдивай яргъа хуьрай. Гъакни ам чпуру хесетар квай дустаривай къерех хъун лазим я, мукъвал-мукъвал мисклинриз фирай, Къуръан келиз чиррай, чара дишегълийрихъ галаз садрани къилди тахъурай, ихтин вахтунда, адет яз къилиз чпуру фикирар къведа. Спортдал машгъл

хъунини инсан чпуру фикиривай яргъа ийида.

Пис крарин раklar агалин

Аллагъдин Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «...Вилерин зина – абур къадагъа авунвай чкадиз килигун я; япарин зина – абуру къадагъа авунвай гафариз яб гун я; мецин зина – ада къадагъа авунвай гафар лугъун я; гъилерин зина – абуру къадагъа авунвай крар авун я; къвачерин зина – абур къадагъа авунвай чкадиз фин я; риклин зина – ада къадагъа авунвай затгуник умуд кутун ва ам клан хъун я; гъайирин зина – абур къадагъа авунвай кардин эсердик акатун я». И гъадисдай чаз акъазвайвал, Исламди зинадин гъерекат къадагъа авунилай гъейри, зинадихъ тухузвай вири гъерекатарни къадагъа ийизва. Исламди вири пис крарин дибдин раklar агалзава.

Лугъун лазим я хъи, зинадикай гзаф зарар хкатзава, а карди къилдин инсандиз вичиз хъиз, вири жемятдизни зиян гузва.

Зина авунин карди Аллагъ ﷻ ажугъламишзава; зина авур касдиз эхиратда гъахъ-гъисаб къунин кар пара залан жеда; адан ризкидин берекат квахъда; адаз Аллагъди ﷻ хъсан крар ийидай мумкинвал гудач; ам инсанрин вилей аватда; зинадал машгъл халкъдал къурагъвал къведа; ахътин чкада тлегуьвндин азарар пайда жеда; Аллагъди ﷻ ахътин инсанар яшамииш жезвай чка, мулк чуклурда (барбатла). Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лугъузва: «Зи умматда зинадин гунагъар гзаф хъайила, абурал Аллагъди ﷻ умуми бедбахтвал ракурда». И кардин жигъетдай тарихда кьиле фейи гзаф вакъийрини шагъидвалзава. Мисал яз, Садом ва Гоморра шегъерар рикел хкиз жеда, абур Аллагъди ﷻ метеоритрин марфадалдини залзаладалди тергнай, вучиз лагъайтла а шегъерра яшамииш жезвай агъалийри еке гунагъар ийизвай. Гъакни чаз малум тирвал, Азиядин къиблепатаннирагъэкъечдай патан са бязи къерехар, анра кьиле физвай эдебсуз

крариз килигна, Аллагъди ﷻ цуна-мидалди барбатнай.

Жегъил гададикайни рушкай къиса

Са сеферда са жегъил руш, тарсарилай къулуьхъ, къвализ хъфидайла, бирдан турфан акъатна. Ада са къвалихъ гъерекатна, рак гатана, къвализ гъахъна. Ана адаз са жегъил гада аваз акуна. Вичи келзавай институтда рушаз и гада мукъвал-мукъвал аквадайди тир. Руша гададивай, турфан алатдалди, вич къвале тун тлалабна. Гадади адаз дивандал ацукъун теклифна ва вич муькуь утагъдиз хъфена. Руш ахварал фена, кватайла адаз гада, вич-вичикай хкатна, чилел ярх хъанваз акуна. Рушаз кичле хъана ва къвализ гъерекат хъувуна. Къилел атай вакъиадикай ада бубадиз ахъайна. Буба а къвализ рекъе гъатна, агакъайла адаз а къвале гададин багърияр акуна. Ина адаз гада духтурханадиз тухванвайдакай лагъана. Рушан буба духтурханадиз фена, ада гада вич-вичел хкведалди гуьзетна. Гададин акъл чкадал хтайла, рушан бубади адавай къилел атай вакъиадин сир ачухун тлалабна. Гадади рушан бубадиз лагъана: «За а кардикай лугъудач лагъана Аллагъди ﷻ гаф ганва». Амма рушан буба вичин гафунал кевиз акъвазна ва вичин рушан къилел вуч атанатла вичиз чир хъун лазим я лагъана. Эхирни гадади вири галай-галайвал ачухна: «... Ам дивандал туна, зун муькуь къвализ гъахъна. Са къадар вахт алаатайла мекъи хъуниқди зун элкъвена руш авай къвализ хтана ва жуваз чими авун патал пичинин патав ацукъна. Бирдан заз руш ахварал феназ акуна. И кар акур зи нефсини заз: «Мумкинвилекай менфят къачу, зина ая, адан иервал аку...» лугъуз эгечина. Руш галайвал са кам вегъена, за фикирна: «За Аллагъдин ﷻ вилик гъикI жаваб гуда? Эгер завай и дуьньядин цай эхиз жезвачтла, за жегъеннедин цай гъикI эхда?! За жуван нефсиниз лагъана: эгер и дуьньядин цай эхиз хъайитла, за зина ийида. ИкI лагъана за пичина гъилер туна. Са легъездилай зун жув-жувакай хкатна, кватайла, гила заз жув духтурханада аваз ахкуна». Рушан бубадиз гзаф шад хъана, ада вичин руш и гададиз гъуьлуьз гудай къарар къабулна.

Эгер а гадади, вичин нефсиниз яб гана, зина авунатла, ам патал а кар еке агъузвал жедай, гъам и дуьньяда, гъамни эхиратда, ада мусурман рушни вилей вегъидай. Амма ада и кар авунач, гъаниз килигна Аллагъди ﷻ адаз а руш гъалал рекъелди къисметна, гъа са вахтунда эхиратда женнетни гуда, инша-Аллагъ. Къияматдин юкъуз Аршдин сериндик чка жедай ирид касдикай гъадисда лагъанва, абурукай сад зина ийидай мумкинвал авайла, ам тавур итим я. Имам Шафииди лагъана: «Куьне куьн зинадивай хуьх, куь вахари, папари чпи чебни адакай хуьда. Гъакъикъатдани, зина – им бурж я, чна бурж вугайла, чав, гъелбетда, ам элкъурна вахкузва, зинадин бурж лагъайтла, чи паталай чи хизанди: я папа, я руша, я неведи вахкуда. И кар чир хуьх ва и гунагъдивай яргъа хуьх!».

Къуй Аллагъ-Таалади чун къадагъа тир ва гъакни шак алай краривай яргъа авурай! Амин!

Россиядин мусурманрин хци суалриз жавабар

«РОССИЯДИН МУСУРМАНАР: ИХТИЯРАР ВА МАЖБУРНАМАЯР» ЛИШАНДИК КВАЗ КЫЛЕ ФЕЙИ МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНФЕРЕНЦИЯДИН НЕТИЖАЯР

И мукъвара Виридуьньядин мусурман алимрин Союздин делегация кыле гъа и Союздин чехиди, шейх Али Мугъиддин аль-Карадагъи аваз Дагъустан Республикадиз мугъман хъана.

Виридуьньядин мусурман алимрин Союз (ВСМУ) – им 2004-йисуз арадал гъанвай Исламдин тешкилат я. И союз шариатдин илимдал, Исламдин культурадал, дин обществодин къатара чукурлунал ва диндин хци месэляяр гъалунал машгъл алимрикай ибарат я. Гьукуматдин официалыйнй тешкилат туштлани, и союз гьукуматрин къурулушдиз акси экъечъавач, Исламдин ва мусурманрин крар вилик тухун патал, абуруз къулай шартлар яратмишунин макъсад аваз и Союздиз гьукуматрин къурулушрихъ галаз сих алакъяяр хуьн патал вири къуватар эцигъава. Дагъустандиз винидихъ тIвар къунвай тешкилатдин делегация атуниин кылиин макъсадни республикада авай динэгълийрин арада меслятдин кIвалах кыле тухун, абурун арада рафтарвал мягъкемарун тир. Чна инал куь фикирдиз Россияда яшамаш жезвай мусурманрин ихтияррихъ ва мажбурнамайрихъ галаз танишарзавай Дагъустандин акт гъизва. И Акт виче Виридуьньядин мусурман алимрин чехиди тир Али Мугъиддин аль-Карадагъидив ва ВСМУ-дин векилрив вугай са бязи суалар ва абуруз ганвай жавабар гъатнавай къетIен документ я.

1. Ислам ва терроризмдикай (Ислам хъиткынарунив, ислягъ агъалийрин, имамрин, муаллимрин, дигегилийрин ва аялрин чанариз къаст авунив гьикI эгечъаватIа, гъадакай) вуч лугъуда?

- Исламдинни терроризмдин арада са алакъяни авайди туш, акси яз абур сад-садаз акси къуватар я. Экстремизмдинни терроризмдин практикани идеология ислягъвилехъ эвер гузвай Ислам диндихъ галаз эсиллагъ къазвач. «Агъл аль-къибла»-дин векилри (яни капI ийидайла чпин чинар Кябе галай патлахъ элкъуръзавайбуру) мусурмандин чандиз къаст авун виридалайни агъур гунагърикай сад яз гъисабзава. Ихътин фикирдал мусурманар Къуръандални Суннадал бинеламиш яз атанва, Аллагъди лагъанва (мана): «Эгер са касди Аллагъдихъ инанмиш инсан кьейитIа, адан чка жегъеннем жеда. Аллагъ адал ажугъламиш хъана, ам лянетламишна ва адаз еке жаза гъазурнава!» («Ан-Нисаъ» сура, 93-аят). Играмми Пайгъамбарди ﷺ са гъадисда икI лугъузва: «Гъакъикъатдани куь иви, куь эменни, куь намус кез къадагъа я, гьикI къадагъа ятIа кьенин юкъуз и шегъерда, и вацра» (Бухари, Муслим). Вири и делирал асаслу хъана, чавай тескибариз жеда: са бязи уьлквейра кыле физвай хъиткынарунар, кынигъар, зулумар авун шариатди къадагъа ийизвай крар я, ибуру я акъулдихъ галаз, я Исламдин къанунрихъ галаз эсиллагъ къазвач. Идалайни гъейри, вири и нагъакъан крари Ислам виляй вегъизва, душманриз чи дин русагъдай, «Ислам зулумдинни терроризмдин дин я» лугъудай мумкинвал гузва, вири и делилри чи дин вилик тухуниз еке кьецI гузва.

2. Ислам ва гьукумат. (Светский жуьреда ида-ра ийизвай уьлкведин властдин органрихъ, чиновникрихъ, ихтиярар хуьдай органрин

кьуллугъчийрихъ галаз мусурманрин алакъайрикай).

- Эгер уьлкведа мусурманрин адетар, капI-теат кыле тухудай ихтиярар бегъемарзаватIа, а чIавуз жуван дин хуьз, тахсирлувилер негъиз, виридан хушбахвал патал хъсан крар ийиз чалишмиш хъана кIанда. Аллагъди ﷻ лагъанва (мана): «Аллагъдин рекъиз камаллу ва иер насигъатралди эвер це, абурухъ галаз гъуьжет гъахълудаказ твах. Гъакъикъатда ви Агъадиз лап хъсандиз чида, Адан рекъелай вуж элячIнатIа, гъакIни вуж дуьз рекъе аватIа» (16:125). Мусурман вичи гайи гаф, хиве кьур кар кылиз акъудуниз мажбуру я: «Эй Аллагъдихъ инанмишбуру! Мажбурнамайриз вафалу хуьхъ». ГъакIни (мана): «Хиве кьунриз вафалу хуьхъ, вучиз лагъайтIа хиве кьунрай кез жаваб гуниз эвер гуда». Идалайни гъейри, Аллагъди хкъагъайбуру (хъсан ксар) икI къалурнава (мана): «... абуру чпел аманат авур шей хуьда ва икьрар гьикъван алакъаватIа». Пайгъамбардин ﷺ гъаф гъадисра хиве кьур кар бегъемар тавун - им кьве чин алаз хуьн я лугъузва. Эгер государстводин къанунар шариатдиз акси туштIа, абур (къанунар) мажбуридаказ тамамарун лазим я.

3. Алай девирдин интернет-технологийрин куьмекдалди Исламдин чирвилер къачунин шартлар гьихъгинбуру я?

- Интернет ишлемишдайла, кылиин къайда - им къадагъа авунвай сайтриз гъахъ тавун, гунагъ крар патал интернет ишлемиш тавун я.

КъатIа ама.

ПАК ЙИФЕР

Бараатдин йиф

Ша'бан вацран мад са къетIенвал ам я хъи, и вацра «Ляйлятуль-Бараат» (яни цукай азадзавай йиф) лугъудай йиф ава. И йиф Шабан вацран 14-15 йикъарин арада ава. Пайгъамбардин ﷺ гъаф гъадисри и йиф къетIенди тирдакай хабар гузва, лугъузва хъи, и йифиз чилел Аллагъдин ﷻ регъим къада. Чна са бязи гъадисар агъадихъ куь фикирдиз гъизва.

1. Умумуль-муьминин Айшади ﷺ садра икI лагъана: «Са сеферда Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ йифен капI ийидайла ам акъван яргъалди суждада акъвазна хъи, заз гъатта ам кьенвай хъиз хъана. Ахпа заз Пайгъамбарди ﷺ суждада аваз ихътин гафар лугъудайла ван хъана: «За Ви жазадикай жув къутармиш хуьн патал Ви багъишун жагъурзава, За Ви наразивиликай жув хуьн патал Ви разивал жагъурзава. Залай Вун лайихлу къайдада Ви тирифиз алакъавач. Вуна вун гьикI тайинарнаватIа, Вун гъахъгинди я». И гафарилай къулухъ ада кьил хкажна ва вичин капI акъалтарна. Пайгъамбар ﷺ захъ элкъвена икI лагъана: «Айиша, вуна за вун тунвайди хъиз фикирнани?». За жаваб хгана: «Ваъ, я Аллагъдин Пайгъамбар ﷺ, ви руьгъ вахчунвай хъиз хъана зак кичI акатна, вучиз лагъайтIа ви сужда яргъалди давам хъана». Ада хабар кьуна: «Ваз им вуч йиф ятIа чидани?». За лагъана: «Аллагъдизни ﷻ адан Пайгъамбардиз ﷺ хъсан чида». Мугъаммада ﷺ лагъана: «Им Ша'бан вацран юкълвал гъалтзавай йиф я. И йифиз Аллагъ Вичин лугъариз килигзава ва Вичивай багъишламишун тIалабзавайбуруз Ада багъишзава, Вичивай регъим

тIалабзавайбуру ада Вичин регъимдиз лайихлу ийизва. Амма мусурманар патал рикле чIуру фикирар, ниятар авайбуру Ада гъа авай тегъерда тазва (абуру чпин ниятар дегишар тавунмаз, багъишзавач).

2. Маса гъадисда Айшади тескибарзавайвал, Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Къудратлу Аллагъди Ша'бан вацран юкълвал гъалтзавай йифиз пара къадар инсанриз багъишзава – а инсанрин къадар гъатта Кальб тIвар алай тайифадин хиперал алай къван чIарариз барабар я. (Кальб тIвар алай тайифа а чIавуз виридалайни чехиди тир, абурухъ лап гъаф къадар хиперни авай. Гъаниз килигна Пайгъамбарди ﷺ а тайифадин хипер тешпигъ яз гъунигъди, Аллагъди а йифиз гунагъар багъишза-

вай инсанрин къадар гьикъван гъаф ятIа къалурзава.)
3. Айишади агакъарай мад са гъадисда кьейдзавайвал, Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Им Ша'бан вацран юкълвал гъалтзавай йиф я. Аллагъди и йифиз акъван гъаф инсанар цукай азадзава хъи, абурун къадар Кальб тайифадин хиперал алай чIарарин къадардилайни артух жеда. Амма Аллагъдиз тай гъизвай, рикле чIуру фикир авай (маса кас патал), мукъва-къиливилер алакъаяр атIузвай, кIвачин кIегъабрилай агъуз аватзавай парталар алукъзавай (такабурулувилай), диде-бубадиз яб тагузвай, ички хъвадай хесет квай инсанриз и йифиз Аллагъ гъич килигни ийидач».
4. Му'аз ибн Жабала агакъарзавайвал, Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Ша'бан вацран юкълвал гъалтзавай йифиз Аллагъ Вичи халкъ авур вири махлуқатдиз килигда ва Вичи халкъ авурбуруз виридаз багъиш (гунагъар) хъийида, амма Вичиз тай гъизвай ва мусурман патал рикле чIуру ният авай инсандиз Ада багъишдач».

И йифиз вуч авун лазим я?

Бараатдин йиф лазим къайдада акъудун патал, жезмай къван и йифиз яргъалди ибадатар авун лазим я. Амма, са бязи себебар аваз, и кар тежез-вайбуру йифен капIни экуьнин капI мискIинда авуртIа хъсан я ва йифен са тайин вахт, жезмай къван йифен кьвед лагъай пай, ибадат авуниз серф авун, ибадат ийидайла ихътин гьерекатрал амал авун меслят къалурзава:

1. КапI. КапI авун – им и йифиз виридалайни хийирлу ва герек кар я. Шумуд ракат ийидатIа тайин къадар къалурнавач, амма муьжуьд ракатдилай тIимил тушиз авун меслят къалурзава.

ГъакIни кпунин гъар са пай – акъвазун, руку ва сужда – адетдин кпIунал ийдай вахтунилай яргъалди авун меслят къалурзава. КпIунал инсанди Пак Къуръандай вичиз чизвай вичиз хуралай чизвай виридалайни яргъи сураяр кIелна кIанда. Эгер яргъи сураяр хуралай чизвачтIа, са ракатда са шумуд гъвечи сура кIелайтIани жеда.
2. Тилават. Пак Къуръан кIелун – ибадат авунин маса къайда, и кар авун и йифиз лап хийирлу я. КапI авурдалай къулухъ ва я тахъайтIа, маса вахтунда Пак Къуръан гьикъван алакъаватIа гъакъван кIелна кIанда.
3. Зикр. И йифиз гъакIни зикр (Аллагъ рикIел гъун) авунни лазим я. Иллаки Мугъаммад Пайгъамбардиз ﷺ алакъазмай къван гъаф салаватар кIелнайтIа хъсан я. Зикр инсандивай къекъезвай, къатканвай, ял язавай ва маса вахтундани ийиз жеда.
4. Дуьа. И йифекай къачуз жедай виридалайни еке берекат дуьа авун я. Чавай и йифиз авур дуьаяр Аллагъди къабулда лагъана умуд кутаз жеда. Аллагъдиз дуьа авун – им ибадат авун лагъай чIал я, дуьа авурла Аллагъди чи тIалабунар кылиз акъудунихъ галаз сад хъиз, чаз сувабарни кхъизва. Гъатта тIалабай кар кылиз акъат тавуртIани, Аллагъди чун дуьа авунай гузвай сувабдикай магърумзавач. А сувабар инсанди тIалабзавай дуьньядин вири няметрилайни хъсанвилерилай къиметлу я. Инсандивай вичин рикIиз вуч кIанзаватIа, гъам тIалабиз жеда. Амма Мугъаммад ﷺ Пайгъамбарди ﷺ авур дуьаяр виридалайни хъсанбуру я. А дуьайрин мана акъван дерин я хъи, а дуьайра инсандиз гъам и дуьньяда, гъамни эбеди дуьньяда игътияж авай вири тIалабунар ава.

Исадин عليه السلام асгьабар Антакьядиз фейи кьайдадикай риваят

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Са сеферда Иса пайгьамбарди ﷺ вичин кьве асгьаб Антакьия шегьердиз ракурна. Шегьердин кьерехдал абурал хипер хуьзвай са кьузек дуьшуьш хьана, ада абурвай куьн вужар я лагьана жузуна. Ада чеб инсанриз бутар туна сад Аллагьдиз ﷻ ибадат ийиз чирун патал Исади ﷺ ракурнавай илчийр тирди хабар гана. «Квевай аламматар кьалуриз жезвани?» - жузуна кьузек. «Эхь», - жаваб гана абуру. Кьузек вичиз са шумуд йисуз месел алкана, кьарагъ тежезвай хва ава лагьана. Гьаварионри (Исадин ﷺ илчийри) лагьана хьи, эгер чпи адан патав фена Аллагьдивай ﷻ тлалабайтла, ам сагъ жедайдак умуд ква. Кьузек мягьтел хьана ва абуруз вичин кваллиз теклифна. Абуру начагьдан бедендилай гьилер тухвана, дуьа авуна. Хва гьасятда кьвачел кьарагьна. Идакай хабар шегьердиз чкьана. Абуру дуьадалди гзаф инсанар сагьарна. Ванер пачагьдални агакьна ва ада абуруз вичин кьилив эверна ва абур вужар я лагьана жузуна. Абуру чеб Исадин ﷺ илчийр тирди, чпи начагьбур сагьарзвайди лагьана. Куьн чи шегьердиз агунин мурад вуч я лагьана пачагьди хабар кьурла, абуру чеб пачагьдиз дуьз диндиз эвер гун патал атанвайди я лагьана. Ам римлянрин пачагьрикай сад тир, вич зулумкар хьуниз килигна ада икь лагьана: «Чи гьуцарилай гьейри мад Гьуц авани бес?» «Эхь», - жаваб гана абуру ва Аллагьдин ﷻ ерийрикай адаз ахьайна. Насигьатрикай ада менфат хьуднач, бутар туна Исламдиз кьез азад шейтанди манийвал авуна. Пачагьди гьаварионар дустагьда туна ва азабар гун буйругьна. Абурун кьилел атанвай бедбахтвиликай хабар хьайила, Исади

ﷻ куьмек яз Шамун ракурна. Ам Антакьидиз чинеба атана, вичин дустар гьина аватла чирна. Ахпа шегьердин агьалийрихъ галаз дуст хьана ва адакай хабар пачагьдал агакьна. Пачагьди ам вичиз везир хьиз муькьва авуна. Са сеферда Шамуна дустагьда тунвайбурукай пачагьдивай хабар кьуна: «Вун ата-бубайрин диндилай алудиз кьанзавай кьве кас дустагьда туна лугьуз заз ван хьанай. Ам гьакькьят яни?» Амма пачагьдиз хьел атана ва жаваб гана, ам вичинни гьа кьведан месэла я лагьана ихтилат акьалтарна. Амма Шамуна пачагьдивай абур вичин кьилив гьун тлалабна. «Акь ятла, гьурай!» - жаваб гана пачагьди. Абур гьана ва Шамуна абурухъ галаз ихтилат башламишна, налуьуди абур таниш туш. «Куьн иниз ни ракурна?» - хабар кьуна ада. «Халкьарин Халикьди!» - жаваб гана абуру. «Ам гьихьгинди я?» - хабар кьуна ада. Гьаварионрини Аллагьдин ﷻ ерийриз баян гана. «Ада Вичиз вуч кьан хьайитла, гьам ийизвай!» - якьиндиз лагьана абуру. «Куь аламматар вуч я?» - хабар кьуна пачагьди. «Вуна вуч лагьайтла, чна гьа кьвалах ийида. Аллагьдин ﷻ ихтиярдалди чна жузам ва маса на-

чагьвилер сагьарзава, буьркьубуруз вилерин ишигъ хкизва» - лагьана абуру. И арада пачагьдин эмирдалди гьич вилер авачир, дуьз пел авай аял гьана. Гьаварионри Аллагьдивай ﷻ тлалабна, аялдиз вилерин лекьвер хьана. Ахпа абуру вилерин чкадал кьарадин элкьвей кьусар эцигна. Аялдиз вилер хьана ва адаз экуь дуьнья акуна. И аламматар акурла мягьтел хьайи пачагьдиз Шамуна лагьана: «Вунани ви гьуцарилай аламматар кьалурун тлалабнайтла, хьсан жедай». Ада чпин гьуцариз са шейни акван тийизвайди, абурулай са шейни ийиз алакь тийизвайди хиве кьуна. Ахпа пачагьди хабар кьуна: «Куь Аллагьдивай мейитдал чан хкиз жедали?» Абуру жаваб хгана: «Адавай Вичиз вуч кьандатлани ийиз жезва». Шегьерда са гьафтедин вилик кьенвай, амма бубадал вил алаз кучуд тавуна тунвай жегьилдин мейит авай, пачагьди ам гьун буйругьна. Мейит гьана, адахьай гьатта пис ни кьезвай. Гьаварионри ачухьдиз ва Шамуна чинебдиз Аллагьдивай ﷻ мейитдал чан хкун тлалабна. Садлагьана кьвачел кьарагьдай жегьилди гьарайна: «Кьена хьайи ирид йикьан кьене зун же-

гьеннедин ирид дагьардиз вегьена. Килиг гьа, бутриз ибадат ийимир. За шагьидвал ийизвай, Аллагь сад я ва Иса Адан пайгьамбар я». И аламматар пачагь мягьтеларна ва адан рикле цийи гьиссер арадал атана. Шамуна и кьвалах кьатлана ва икьван чьвалди чуьнуьхай вичин дин малумарна. Амма Ка'бани Вагьба агакьаривал, пачагьдикай мусурман хьанач. Пачагьди ва адан халкьди гьаварионар рекьиз кьетина. Сагъ хьайи гададин бубадиз Гьабиб Нажжариз и кьарардикай хабар хьана ва абуруз куьмек гуз тади авуна. Аллагь-Таалади адакай ва и вакьиадикай «Йа син» сурада хабар ганва. Гададин бубади вич мусурман тирди инсанриз чирнавачир. Магьарайра чуьнуьх жез ада ибадат ийизвай, хизандиз герек кьадардилай гзаф хьайи девлет ада садакьадиз пайзавай. Гьаварионар рекьиз кьанзавайдакай хабар хьайила, ада вичин дин малумарна ва инсанриз Исламдиз эвериз эгечина. Ада халкьдивай тлалабзавай: «Гьич гьакьини тлалаб тавуна дуьз рекьиз эвер гузвай и илчийрин гуьгьуьна аваз алад». «Вунани абурун дин кьабулнавани?» - и гафар лагьана, кафирри адал гьужумна, кьур гана ва кьванер гьалчна кьена. Рекьидалди адаз вичин Барзахда (Кьияматдин йикьалди руьгьер жедай чка) авай чка акуна, адаз ягьалмишбурун язух атана. Вич рекьидай арада ада гьатта вичин халкьдиз писвал тлалабнач, анжах инсанар дуьз рекьел эцигун тлалабна. Вичиз Аллагьди ﷻ гьазурнавай зурба чка акурла, азабдин тлани ада гьисснач. Гьабиб Нажжар кьейила, Аллагь-Таалади зулумкаррал Вичин ажугъ кьурна: Жабраил малаикди ﷺ гьарайна ва адан гьарайдин ван эхиз тахьана абур вири кьена.

КьатI ама.

ЧИ ИГРАМИ ПАЙГЬАМБАР ﷺ

Пайгьамбардин صلى الله عليه وسلم уьмуьрдай итижлу малуматар

«ПАЙГЬАМБАРДИН ﷺ УЬМУЬРДИКАЙ ИЛИМ» КТАБДАЙ

Исламдиз ачухьдаказ эвер гунин эвел

Пайгьамбардин ﷺ рекьиз кьезвай ксарин кьадар артух жезвай, гьавилий Исламдиз ачухьдаказ эвер гудай мумкинвални хьана. Ахпа Аллагьди ﷻ махсус аятни ракурна: «Ви хиве тунвай кардикай вуна ачухьдиз лагъ ва гзаф гьуцариз икрамзавайбурувай кьерех хьухъ» (15:94) И кьайда Аллагьди ﷻ Мугьаммадаз ﷺ Исламдиз ачухьдаказ эверун буйругъ гана. Мугьаммад Пайгьамбарди ﷺ Сафа твар алай тепедал хкаж хьана вичин сад лагьай насигьат кьиле тухвана. Ада анал гзаф инсанар кьватина ва абурвай хабар кьуна: «Эгер за кьез дереда акьвазнавай балкьандаллай са касдиз квел гьужумиз кьанзава лагьайтла, куьн зи чьалахъ жедали?». Абуру жаваб хгана: «Эхь, чьалахъ жеда. Чаз вун намуслу, гьахъ гьвай инсан хьиз чиди. Вуна садрин таб авурди туш, вун гьамиша инсанриз хьсанвилер, куьмекар ийизвай кас я».

Ахпа Пайгьамбарди ﷺ лагьана: «Акь ятла, за кьез лугьузва: «Зун Аллагьдин Пайгьамбар ﷺ я ва куьне Ислам кьабулна кьанда». Икь лагьайдалай кьулухъ анал кьватл хьанвай инсанрикай са паюни Ислам кьабулна, амай паюни, яни руьгьер кьацанвай ксар, Ислам кьабулнач, абуруз чеб Пайгьамбардиз ﷺ муьтлуьгъ хьана кьанзавачир. Абурун такабурулувили абурув Ислам кьабулиз тунач. Идалай кьулухъ Аллагьди ﷻ мад са аят ракурна: «Жуван мукьвал багьрияр хуьхъ» (яни пис кардикай), и аятдалди Аллагьди Пайгьамбардиз ﷻ жуван багьрийрилай гагьунна инсанриз Исламдиз эвер гун буйругьна. Пайгьамбарди ﷻ гьасятда вичин багьрийриз Исламдиз эвер гуз башламишна. Ада лагьана: «Эй Кьабедин аялар, куьне куьн цьукай хуьхъ!..».

Сифтегьан мусурманриз азабар гун

Чпин бутар инкарна, инсанри цийи дин кьабулун, Сад тир

Аллагьдихъ ﷻ инанмиш хьуниз эвер гун Меккедин вилик-кьилик кьай ксар ажугьламишзавай. Мугьаммадни ﷺ адан асгьабар гатаз ва чукуриз башламишна. И крари чпиз кьанзавай нетижаяр тагуз акурла, абуру мусурманриз лап еке азабар гуз эгечина, гьатта диде-бубайрин вилик абурун аялар рекьизвай. Ихьтин крар кьунатлани, гьич са мусурманни Мугьаммадавай ﷺ ва Аллагьдин ﷻ диндивай кьерех хьанач. Са сеферда чпиз лап еке азабар кьазвайла, асгьабри Мугьаммадавай ﷻ хабар кьуна: «Я Мугьаммад ﷺ, ваз акьвазна чун гьихьгин азабдик кьватла, бес вучиз вуна Аллагьдивай куьмек тлалабзавач?».

Ада жаваб хгана: «Гьакькьятдани, кьелай вилик хьайи ксарилай чан алаз хам алажна, яклар кьарабрувай кьакьудна, ятлани гьа чьавузни абур гьакькьиб рекьелай элкьвейди туш. Са кьадар вахтар алатда ва Аллагьди ﷻ чи рехъ акьван кьезиларда хьи, гьатта

балкьандаллай кас Санадай Хадрамавтдиз са зарарни тахьана агакьда». Исламдал амалуниз килигна Ясирни Сумая цьай яна кана. Идалай вилик Абу Жагьла Сумая яна кьена ва ам шагьид яз кьейи сад лагьай дишегьли хьана.

Вереверд:

Сифте дин кьабулай мусурманриз кьур азабрикай чир хьайила, вич-вичелай ихьтин суал кьилиз кьведа: вучиз Аллагьди ﷻ гьакькьиб рекьеваз физвай ксар азабрикай хьенач? И кардин камал ам я хьи, Вичин виридалайни хьсан яратмишун тир Инсан ва адан уьмуьр хьсанарун патал вири алам халкь авуналди Аллагьди ﷻ инсандин хиве Вичи эцигнавай шартлар кьилиз акьудунин мажбурнамани туна, гьа са вахтунда Исламдин рехъ тухузвай ва Исламдин жемьят арадал гьиз алахьнавай касдин рекье еке азабарни, четинвилерни туна. Жедачирни ихьтин азабрикай мусурманар

хьенайтла? Жедай. Бес ахпа вуж кьве чин алай кас ятла, вуж халис мусурман ятла гьикь кьил акьуддай, абур гьикь тафаватлу ийидай?! Гафариз килигна абуруз кьимет гудайни?! Адалайни гьейри диндин рекье и дуьньяда чьугур кьван азиятрайни азрай Аллагьди ﷻ инсандиз Эбеди дуьньяда еке хьсанвилер багьишда. Таклиф – им акьулбалугъ хьайи гьар са мусурмандин хиве Аллагьдин ﷻ вилик гьатзавай бурж я, адавай Аллагьди сифте виче, ахпа хизанда, ахпа жемьятда шариятдин кьанунар эцигун истемиззава, эгер мумкинвал аваз хьайитла, Аллагьдин ﷻ кьанунар инсанрив агакьарзавай касди вичел а рекье гьалтзавай вири четинвилериз, азиятриз дурум гун лазим я. Аллагьдин ﷻ кьанунар инсанрив агакьарунин ва абур эцигунин рекье чи Пайгьамбардлани ﷺ, адан асгьабрални еке азабар, четинвилер расалмиш хьайиди я.

КьатI ама.

Са диндин къене къуд мазгъаб хъун дуьз яни къван?

БЕРЕКАТЛУ ЧИРВИЛЕРИН ХАЗИНА

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Са диндин (Исламдин) къене къуд мазгъаб хъун мумкин яни ва я са динда авай сад-садалай тафаватлу къуд рекъиз табиь жедай ихтияр авани ихътин суалар анжах диндин душманри туькьурзавай бур я. Ихътин суалдин мурад – мусурманар чара авун, абурун риклера Исламдин гъакъиндай шак тун я. Халкъдин арада авамвал раиж хъун себеб яз, диндин гъавурда акъан тийизвай инсанри мазгъабар герек авачир шейэрай гъисабзава. И ктабда къуд мазгъабдин имамрикай, абурун лайихлувилерикай ва абур табиь жезвай гъакъикъи рекъикай ахъайиз жедач. Абурукай гъич садани Аллагъ-Тааладин Гафуниз ва я Пайгъамбардин ﷺ гъадисриз акси къарар акъуднач. Мумкин я, абуру Пайгъамбардихъ ﷺ галаз меслят тавуна гъич са къарарни къабул тавуназ хъун. Исламдин вад дестекдин ва я Имандин ругуд дибдин патахъай абурун виридан гаф сад я, абурун арада фикиррин чаравал хъайиди туш, я женни ийидач. Фикиррин чаравал анжах абурал алава тир, абур камил къайдада авун патал чарасуз амалрин (фуру') гъакъиндай ава. И къуд имам ва абурун мазгъабар уммат патал Аллагъдин ﷻ патай зурба регъим я.

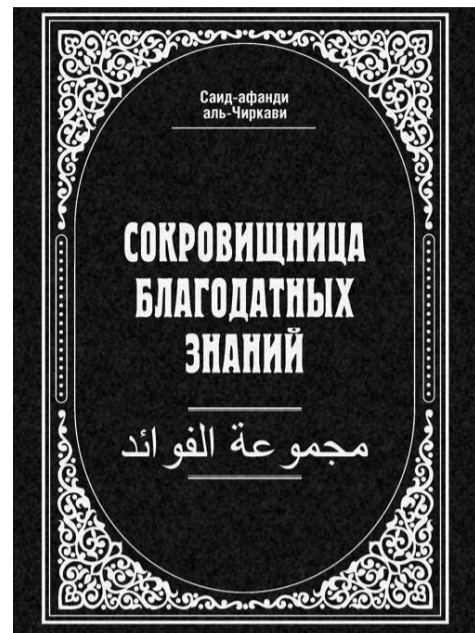
Ам гъикI хъурай лагъана хабар къуртла, ихътин мисал гъиз жеда: месела, са регъберди гъилик квай инсанриз вичиз са къвал эцигун буйругъзава. Гъинал эцигдай ихтияр аватла, гъинал авачтла, ада абур гъавурда туна. Месела, дагъдал ва къуру кълама эцигун къадагъа авунва. ГъакIни ада къвализ гъахъдайвал раklar кутун ва аниз экв аватдайвал даklar кутун лазим тирди гъавурда твада. Регъберди буйругънамазди абур къвал эцигиз эгечIзава. Дагъдал ва я къуру кълама къвал эциг тавуртла, регъберди лагъайвал даklar, раklar кутуртла, чарадан чил къун тавуртла, и инсанди кутугай къайдада къвал эцигдай гъисабда. Мумкин я, къвалер эцигзавайбуруз иесиди гайи тапшуругърин гъакъиндай фикиррин садвал тахъун. И арада къуд инженер акъатзава, абуруз вири инженерар муьтлуьгъ жезва ва регъбердин гъилик квай бур вири абурулай рази яз амуькъзава. Абуру иесиди ганвай тапшуругъар ва буйругъар ахтармишиз, абурукай виридалайни гъаф менфят гъикI хъуддатла лугъуз фикирар ийиз эгечIзава. Месела, иесиди къвалик раklar, даklar кутур ва къав ая лагъанва, идалай гъейри мад са шейни алава хъувунвач. Гила инженерин вилик суал къарагъна: гъихъгин бур ва гъикI кутада? Сада вичин фикирдал бинеламиш хъана (ижтигъад) къвализ гъаф экв аватдайвал еке даklar кутун лазим я лугъузва. Масада лагъайтла, еке даklar кутуртла, хъуьтлуьз къвализ къайи гъава ва гатуз чими гъава къведа, гъавилляй ам гъвечIиди хъун лазим я лугъузва. Раklarихъ галаз алакълал меселани гъа ихътинди я. Раklarин екевилини ва гъвечIивилин гъакъиндай къудани гаф сад ийизва, амма сада раklarни даklar къибле галай патахъай кутун

теклифда. Масада алава хъувуна: «Им хъсан меслят я, амма гъакI кутаз тахъайтла, мумкинвал авай патахъай кутуртлани жеда». Цларин гъакъиндайни суал арадал атана. Сада къванерикай эцигун хъсан я лагъана, масада – кирпичрикай, пуд лагъайда – накъвадин кирпичрикай. Къуд лагъайда тестикъарна: «Нагагъ къвал накъвадин кирпичрикай эцигун хъайитла, адан пиплер къванцин бур хъун лазим я». Кирпичар ва я къванер маса къачудай мумкинвал тахъайтла, къвал къарасрикай ва я нацарикайни эцигайтла жеда. Къавун нубат агайла, сада адал накъв вегъин теклифна. Масада ам шифердал къевайтла хъсан жеда лагъана. Пуд лагъайда сахси виридалайни хъсан я лагъана. Къуд лагъайда гъилик квай шейэрикай туькьурайтлани жеда лагъана, анжах къвалин къенез яд текъведайвал. ГъакIни суал арадал атана: дагъдилайни къуру къамалай гъейри къвал эцигдай маса чка амачиз хъайитла вуч ийида? Сада лагъана хъи, дагъ чуькIурна эцигна къанда, масада къам ацIурна эцигайтла хъсан жеда лагъана. Пуд лагъайди идал рази хъанач. Къвалин къен туькьурдай къайдадин гъакъиндайни абурун фикирар чара хъана, гъар сада вичин фикиррихъ галаз къурвал теклифар авуна. Гила, гуьрметлу стхаар, и къуд инженердикай гъим батIул я, абурун арада батIулди аваз хъайитла? Ингъе кез къуд имамдин мисал. Куьн и къуд инженердикай инсанриз авай хийирдиз килиг! Месела, эгер регъберди къвалер анжах къванцикай эцигун буйругънавайтла, къванер авачирбуру вуч ийида? Ингъе, инсанар патал регъим яз къуд инженер хъана. Абуруз гъар садаз вичин алакълунриз, такъатриз килигна къандай инженердиз табиь жедай мумкинвал хъана. Куьн гъавурда акълун лазим я хъи, инженерри ийизвай вири къвалах эцигунрин иесидин ихтиярдихъ галаз къурвал физва, ада тайинарनावай сергъятрилай элячIзавач. Гила, эгер инсанри и инженерриз туьгъметар ийиз эгечIайтла, куьне вуч лугъуда? Мазгъабриз табиь тежезвай вагъабитрин амалар гъа идаз ухшар я.

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « عمر معي وأنا مع عمر والحق مع عمر حيث كان » رواه الطبراني . « نور الابصار » ص ٤٥

Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Умар захъ гала, зун Умарахъ. Умар гъина хъайитлани гъахъ адахъ гала». Ажайиб туш, Умаралай рази тушир инсанар къуд имамдилайни рази туш. Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Къуръандин гъар са аятдихъ къве жуьредин мана ава: ачух ва сирлу». Бязи алимири лугъузва хъи, жуван акълудихъ галаз къурвал Къуръандай къарарар къабуллиз хъайитла, инсан гъатта диндай акъатун мумкин я. Аллагъдин ﷻ гъар са гафуник акъван гафар ква хъи, абур кхъин патал гъатта гуьл ацIай черниларни бес жедач. Им лагъай чIал я хъи, Аллагъдин ﷻ гафарихъ пара манаяр ава. Къуд имамдин гъакъиндай яргъи ихтилат авунайтла жедай, амма акъл авай инсандиз инал лагъай гафар бес жеда. Мусурманар, куь фикиррихъ галаз къурвал Къуръандиз баян гуникай яргъа хъухъ! И бур зи гафар туш, Ис-

ламдин чирвилери гъа икI истемишзава. Аллагъди ﷻ Вичин регъимдалди умматдиз къуд имам ганва. Месела, имам аш-Шафиидин мазгъабда чара дишегълидихъ гъил галуькбайтла, дастамаз чIур жезва. Имам Абу Гъанифадин мазгъабда лагъайтла, анжах чIуру фикирар аваз адахъ галуькбайтла дастамаз чIур жезва. Эгер адахъ хатадай ва я къасухдай, анжах чIуру фикирар авачиз гъил галуькбайтла, дастамаз чIур жезвач. Ихътин къвалах муьквал-муьквал жезва хъи, гъелбетда, мазгъабар чун патал еке регъим я. Месела, инсан автобусда ва я поездда аваз са чкадиз физва. Хатадай адан гъил са чара дишегълидихъ галуькна. Шафии мазгъабдихъ галаз къурвал, адан дастамаз чIур хъана. Гила, капI авун патал, ада дастамаз цIийи хъувуна къан жезва. Бес гъилик яд тахъайтла вуч ийида? Ам авай чкадиз агакъдалди вил алаз акъвазайтла, кIунин вахт акъатда. И арада адаз имам Абу Гъанифадин мазгъабдиз табиь хъана капI ийидай ихтияр ава. Ахпа ам къаза хъувунни лазим туш. Амма эгер яд авай чкадиз фидай мумкинвал аватла, шафийтдиз имам Абу Гъанифадин мазгъабдиз табиь жедай ихтияр авач, вичин мазгъабдиз табиь хъана къанда. Чавай менфят хъудиз жезвай идаз ухшар пара вахтар ава. Маса мазгъабдикай хийир хъуд тавуртла, валай гъатта са шейни ийиз алакъ тийизвай вахтарни жезва. Къурбан сувариз чна къурбандар гузва, амма чи мазгъабдиз табиь хъана ам гузвайбурун къадар лап тIимил я. Вучиз лагъайтла, чи мазгъабдихъ галаз къурвал, къурбанд ийизвай гъайвандин япун пудаквай са пай къванни авачиз хъайитла, дуьз жезвач. Бес япарал лишанар ийидайла гъикъван гъайванар япарин паярикай магърум жезва! Гъавилляй гъаф пай шафийтри къурбанд Абу Гъанифадин мазгъабдиз табиь хъана гузва. Вирида къурбандар гузвач. Ам гудай мумкинвал авай, амма гун тийизвай мусурманарни ава. Шафии мазгъабдихъ галаз къурвал, ам гузвач лагъана инсандиз гунагъ жезвач, чи мазгъабда къурбанд гун сунна я. Амма Абу Гъанифадин мазгъабда къурбанд гун ферздиз муькьва я (важиб). Адан мазгъабдиз табиь жезвайбурун арада къурбанд гун важиб тирди чин тийизвай ва я адаз фикир тагузвай кас хъун мумкин я. ИкI хъайитла адаз гъвечIи гунагъ жезва, эгер ада къуд имамдини ферз авунвай затI тавунайтла гъадалай жезвай гунагъдилай. Вучиз лагъайтла гъатта имам Абу Гъанифади гъайван тукIун важиб я лугъузватлани, имам аш-Шафииди къурбанд гун сунна я лугъузва. Амма вичин мазгъабдиз табиь тахъай инсан зайиф иман авайбурун жергеда гъатзава. Фикиррин чаравиликай чеб хуьн патал, имам аш-Шафиидин мазгъабдиз табиь жезвай бязи инсанри гъар йисуз къурбанд тукIвазва. И амал тариф авуниз лайихлуди я, вучиз лагъайтла ихътин инсанар къеви иман авай, Исламдин къанунрал герек къайдада амал ийизвайбурун жергедик акатзава. Чун патал гъихътин регъим аватла килиг и имамра! Мад са мисал. Шафии мазгъабда эгер 216 литрдилай (къуллитайн – арабри яд алцумзавай уьлчме) тIимил циз чиркин са шей, месела, иви аватайтла, ам дастамаз къачудайла ишлемишдай

ихтияр авач. Амма имам Маликан мазгъабда ам ишлемишдай ихтияр ава, эгер адан ранг, ни ва я тIям дегиш тахъайтла. Къуллитайн яргъивал, гъяркъувал ва деринвал зур-зур метр алай къуйдиз барабар я. Гила куьн килиг, имам аш-Шафиидин мазгъабди истемишзавай къайдада гъикъван инсанривай михъивал хуьз жеда? Лагъайтла жеда, гъафбуру цин михъивал имам Маликан мазгъабдай хуьзва. Ахпа, гъикI ихътин четин аш-Шафии мазгъабдиз табиь хъун мумкин я лагъана, куьне фикир ийимир. Бязи инсанар чпин къвале авай затI тIуьна рази яз амуькъзава, адалай гъейри абуруз мад са шейни къан хъезвач. Масабуруз гъатта вири дуьнья чпин гъилик хъайитлани, бес жедач. Гъа икI диндани Исламдин къанунриз табиь хъун бес тежезвай инсанар ава, абуруз артухан шейэр къанзава. Нелай алакъзаватла, ада вичин динда михъивал ва къевивал хуьрай. Мазгъабар вири куьлуь-шуьлуьярни галаз дин хуьз тежезвай жергедин мусурманриз герек я, чарасузвал хъайила регъятвилер ишлемишдайвал. Эгер инсанди авур амал, гъатта чин тийиз къуд мазгъабдикай садахъ галаз къванни къурди ятла, ам дуьз рекъел жеда ва адан амал къабулда. Мусурман патал заз идалай зурба шадвал мад чизвач. Фикир ая, вучиз имам аль-Гъазали, Ибн Гъажар ва Исламдин зурба маса алимар къуд мазгъабдикай садаз табиь жезвай? Вучиз абуру гъар сада вичиз къилди мазгъаб туькIурнач? Вучиз лагъайтла имамри Къуръандайни гъадисрай акъуднавай чирвилер, абурун лайихлувал акуна ва абурун зегъметрал алава хъийидай гъич са шейни амачирдан гъавурда акълна. Абуру пехил инсанар тушир хъи, гъавилляй абуру чпиз хуш хъайи са мазгъаб хъяна ва ам мягъкемарун, гегъеншарун ва инсанар хъсандиз гъавурда акълун патал къвалахиз хъана. Ибн Гъажара икI лагъана: «Чун алимар туш, алимар виликдай хъайи мужтагъидар я. Чун лагъайтла, абурун чирвилер ва амалар инсанрал агакъарзавай бур я». Инсан дуьз рекъел алайди тестикъарзавай виридалайни къилин шей – им са мазгъабдихъ галаз къурвал амалар авун ва и къуд имамдизни гуьрмет авун, абур ава лугъуз шад хъун ва абур къан хъун я. Мазгъабриз табиь тежезвай бур суьруьдикай хкатнавай хипериз ухшар я.

КъатI ама.

ШИИТРИН ЯГЪАЛМИШВАЛ

Эвел алатай нумрада

Пак Къуръандин гъакъндай шиитрин фикир гъихътинди ятла чир хъайила, абур диндивай къакъатнавай ва ягъалмишвиле гъатнавай ксар тирди чна мад сеферда къатгузва.

Шиитрин гзаф алмри (жумгъур) гъисабзавайвал, Пак Къуръандикай са бязи аятар жкудуналди адак дегишвилер кутунва. И фикир инкарзавай са бязи шиитарни ава, амма абурун къадар лап тимил я. Амма зи ихтилат инал шиитрин чехи пай алмрикай, яни жумгурдикай физва, мисал яз аль-Кулейни, аль-Мажлиси, Ниматуллагъ аль-Жазаيري ва шиитрин маса чехи алмрар Къуръандик дегишвилер кутунва лугъудай фикирдал ала. Абуру ачухдаказ малумарзавайвал, Къуръандай са бязи аятарни сураяр акъуднавайди аннамишун чпин мазгъабдин къилин, кар алай къанун я. Абурукай са бязибуру, гъатта Къуръандик дегишвилер кутунвайди тистикъариз кланз чешнеяр гъиз алахъналди, чпин язъсувални къалурзава. Ихътин бинесяр вичин «Аль-Бургъан» тафсирда аль-Бигъранани гъанва. Мад сеферда тикрарзава, зи ихтилат инал ахътин язъсуз ксарикай физва. Са шакни алачиз, абур, Къуръандикай ахътин гафар лугъуналди, диндай акъатнава. Вич дуньядал виридалайни еке аламат тир Пак Къуръан дегишвилерикай Аллагъди ﷻ Вичи хуьвайди я. И кардикай Аллагъди лагъанва: «Гъакъикъатдани, рикъл гъидай калам За ракъурна ва За ам хуьзва». Гъакни

Халикъди лагъанва: «Таб адав (Къуръандив) агатдач, я къулухъайни, я виликайни. Ам Камаллуда, Баркаллуда ракъурнавайди я». Вири и делилар фикирда къурла, лугъуз жеда хъи, Къуръандик дегишвилер кутунва лугъуз фикирзавай гъар са кас имансуз я, ихътин къарардин тереф вири мусурманри хуьзва, тек са шиитар квачиз, абуру лагъайтла, Къуръандик дегишвилер кутунва лугъузвай чпин имамрин пад къазва. Са бязи шиитри чпи Къуръандик дегишвилер кутунва лугъузвай фикирдин тереф тамамдиз хуьзвач лугъуз тистикъарзава, абурун гафаралди, гуя и месэла алмрин арада гъуьжет алайди я, гъаниз килигна чпи Къуръандик дегишвал кутунва лугъузвай фикир инкарзавалда. Амма, лугъун лазим я, им гъа гунагъдилайни лап акъалтлай алчах делил я, вучиз лагъайтла Къуръандик дегишвилер кутунва, кутунвач лугъудай гъуьжетар алмрин арада къиле физвайди туш, я ахътин ихтилатар хъунни мумкин туш. Чпин алчах ихтилатралди Ислам къацлурзавайбурун фикирар инкар авун лазим я. Са бязи ахмакъри ахпа къейдзава хъи, бес шиитри а гафар лагъайди туш... И макъаладин эвелдай за чпин тварар къур шиитри Къуръандик дегишвилер кутунва лугъуз лап ачухдаказ тистикъарзава. И темадай абуру ктабар акъуднава ва абур виринриз раижни хъанва. За кев маса ксарин гафар агакъарзавайди туш, за вичи а ктабар клелнавайди я. Эхирдай заз куь фикир ихътин са кардал желб ийиз кланзава: малум тирвал, гъахълу акъида тир «Агълу-

Шейх Саид Фуда

с-Суннадин» къайгъуда авай са бязи ксари шиитар инкар авун яз, абурун тварцихъ абуру гъич лугъун тавур гафарни язава. «Агълу-с-Суннадин» къайгъуда авай са бязи ксари шиитрин делилар я лугъуз абурун акъидадик ахътин тахсирар кутаза хъи, гъатта шиитри чпи а делилар гъизвай ксар кафирар яз тистикъарзава. Мисал яз, ихътин таб делилар: гуя, Жабраил малаик ﷺ вагъйу агакъардайла ягъалмиш хъана; гуя Али ﷺ булутрал ала, ва цайлапандин ванер адан сес я, ихътин ва маса къалп фикирар чуклурзавайбуру исмаилитар, друзар, аннйсайрар (шиитрикай тир ягъалмиш дестеяр) я, мусурманрин ижмадал асалу яз и ягъалмиш дестеяр кафирар лугъуз жеда. Шиитрин ктабра авачир делилар гужуналди абурун тварцихъ ягъун дуьз туш. Чна анжах

абуру чпин ктабра къейднавай бинесуз фикирар инкарна кланда, эгер чна и клвалах тавуртла, инсанар ягъалмишвиле гъатун мумкин я.

Алава:

Гъумейниди (Ирандин виликан муфтий) Аллагъдин Пайгъамбардин ﷺ асгъабри Къуръандик дегишвилер кутуна лугъуз абурук тахсир кутаза. «Кашфуль-асрар» твар алай ктабдин 113-чина ада кхъизва: «Гъукум гъиле къунихъни и дуньядин лезетрихъ къанх тир ва чпин члуру ниятар къилиз акъудун патал Пак Къуръан къумекчи алат хъиз ишлемишай асгъабриз Къуръандай са бязи аятар акъудун четин кар тушир. А аятра халифатдин къиле акъвазуниз лайихлу кас Али ﷺ тирди ва имаматдин къиле акъвазун лазим тир михъ имамрин сиягъ ачухдиз къалурнавай. Абуруз (яни асгъабриз) Пак Къуръандик дегишвилер кутун ва Къуръан инсанрикай чунъухун регъят кар хъана, и русвагъвал гъам Пак Къуръандал, гъамни мусурманрал Къияматдин йикъалди аламукъда. Гъакъикъатдани, Пак Къуръандик дегишвилер кутунай абуру (асгъабри) чувудрикни хашпарайрик кутазавай тахсирар вири чпел (асгъабрал) ахватда ва а тахсиррай чпи жаваб гуда (И гафар Абуль-Гъасан ан-Наввидин «Суратани мутаодатани инда агъли суннати ва шиа аль-имамия» твар алай ктабдин 53-чинай къачунва). Къуй Аллагъди чун ахътин фикиррикай хуьрай. Ягъалмишвиле гъатнавайбуру къуй Халикъди ﷺ дуьз рекъл жкурай! Амин!

Шейх Саид Фуда

АЯЛАР ТЕРБИЯЛАМИШУН

Къугъварганар — тербиячяр яни, барбатлазавайбуру?

Къугъварганри (игрушкайри) аялрин бейнидиз таъсирзавайди гзаф диде-бубайриз чизвач. Абуру таъсирзавайди фикирда къуна, диде-бубайри чпин аялриз герек тир къугъварганар хъягъун важиблу я. Аял патал къугъварганар гъаклан са машгулат туш, абур адан бейнидиз таъсирзавай руьгъдин алатар я, абурун къумекдалди аялар четин ва чехи алам къатгуз алахъзава, инсанрин арада авай алакъайрихъ галаз таниш жезва.

Эхиримжи 15-20 йисан къене яшайишда еке дегишвилер къиле фенва. Идахъ галаз сад хъиз, аялрин къугъунар ва къугъварганар дегиш хъанва. Адетдин игрушкайрин чкадал, туьквенрай гила «красотка Барби» лугъудай куьклар маса гузва, абуру аялрин къугъунагрин ва къугъунрин вири мурад ар члуьрзава. Куькла — им сифте нубатда гъвечли чагъадиз тешпигъ зат я, адахъ галаз къугъунар авуналди аял гъеле гъвечлизамаз тербиячи, муаллим, дуст, диде-буба хъуниз гъазур жезва. Барби лагъайтла, — им чехи дишегълидин къамат я, ам дигмиш

хъанвай клалубарни аваз туьклуьрнава, гъелбетда, адахъ галаз, чагъадихъ галаз хъиз къугъунариз жедач. Гъа са вахтунда чиниз рангар янавай хъиз туьклуьрнавай а Барбиди аялар гъеле гъвечлизамаз косметикадихъ ялзава. Базарди лагъайтла, гъасятда «аялрин косметика» теклифзава.

Гъазалидин меслятар

Имам аль-Гъазалиди, гзаф аятарни гъадисар фикирда къуна хъиз, лагъана: «Чир хуьхъ,

аялриз тербия гун инсандин хиве авай лап важиблу, чарасуз крарин жергедай я. Аялар — им вахтуналди диде-бубайрин хиве Аллагъди ﷻ тунвай аманатар я, абурун патахъай диде-бубайри Аллагъди ﷻ вилик жавабни гуда. Диде-ди хайи члавуз аялдин рикл са гъихътин таъсиррикай магърум я, адан къатлунар, фагъум къайдайрикай, инандирмишунрикай азад я. Аялри вири крариз фикир гуда, вири вичин бейнидик

куьжумда. Эгер адаз хъсан, хийирлу крар ийиз чирайтла, хъсан тербия гайитла ам и дуньядани, агъа дуньядани бахтлу жеда. Адаз хъсан тербия гунин карда иштиракай диде-бубадизни ва маса вири ксаризни а аялди гележегда ийидай вири хъсан крарай сувабар кхъида. Эгер аял члуру клвалахар ийиз вердиш хъайитла, я тахъайтла гъайван хъиз, тербия тагана туртла ам бахтсуз ва телеф жеда, а парни (леке) аялдин тербия гуниз мажбуру тирбурун къуьнерал жеда». Са шакни алачиз, аялдин тербия гунин карда важиблу роль ам машгул жезвай къугъварганрини къугъвазва. Абуру аялди гележегда вичи-вич тухудай тегьер программадик кутаза. Гъаниз килигна аялдин са къугъварган къачудайла, инсанди фикир авун лазим я, а къачувай затлуни аялдин бейнидиз гъихътин таъсирдатла, адакай аялдин хийир хкатдани, тахъайтла — зиян. Рагъакъидай патан «эйбежер» игрушкайри чпи аялрин бейнидиз пис патахъай таъсирзава, абуру аялрин руьгъдай хъсанвални писвал лугъудай хътин къатлунар тергзава.

Эйбежер къугъварганди а аялдин руьгъда вич хътин са эйбежер касдал чан гъизва, яни игрушкадин таъсирдик кваз аялдик вичинкни пис хесетар акатзава. Гагъ-гагъ ахътин эйбежер къугъварганар аквада хъи, ам вуч ятла адай гъатта члехидан къилни акъатдач. Къугъварганар гъикл хъяда? Пуд-къуд йис хъанвай гада аялди жезмай къван гзаф «итимвилин» тах квай къугъварганар къачун хъсан я. Неинки тапанчирни машина, гъакни эцигунардайла ишлемишдай инструментар, жуьреба-жуьре конструктор ва маса шейэр къачу. Рухвар гъеле гъвечли чвалавай итимрин пешейрихъ галаз танишарайтла хъсан я, гъаниз килигна абуруз ахътин пешеяр рикъл гъидай игрушкайрни къачун теклифзава. И къайдада чавай абур компютердин герек авачир къугъунривайни яргъа ийиз жеда. Рушариз лагъайтла, парчайрин амуькай клусарин къумекдалди чпин нинияр туьклуьриз чирайтла хъсан я. И карди абур зегъмет члуьгъаз, яратмишиз вердишарда.

Гъалима Файзулина

Папан бахт — гьуьлуьз муьтлуьгъ хьун я

Дишегъли – им Аллагъди халкънавай назик яратмишун я. Ам хизандин къул хуьзвай ва аялриз тербия гузвай кас я. Дишегъли Аллагъди чи ата-буба Адаман какур пакун твалуникай халкънава, гъаниз килигна адан къилих пара четинди я.

Пайгъамбардин имидин хва Али асгъабди лагъана: «Инсандин бахт вад шейина ава: муьтлуьгъ папа, иманлу аялра, Аллагъдихъай киче тир динегъли стхайра, хъсан къуншийра ва яшамеш жезвай чкада уьмуьр кечирмишун патал чарасуз герек тир шейэр жувахъ хьуна». Чаз аквазвайвал, алай девирда гзаф кваллахар дишегълийрилай аслу я. Ам чи аялриз тербия гузвай кас я къван. Эгер аялрин вилик Аллагъди чи хиве тунвай ферзер къилиз акьуд тавуртла, яни чна абуруз гун лазим тир шейэр тагайтла, чна агъа дуьньяда Халикъдин вилик жаваб гана клан жеда. Гъакни чаз чизвайвал, итимдин кваллин ва эменнидин патахъай дишегълидин хиве еке жавабдарвал ава. Агъа дуьньяда ада вичи итимдин квалли эменни

гъикл хвенатла гъадан патахъай жаваб гуда. Эгер дишегъли итимдиз муьтлуьгъ хъайитла, ам еке кукушрив агакъда ва адалай Аллагъдин разивал къазанмишиз алакьда, амма эгер ам шейтандин таъсирдик акатайтла, а дишегъли шейтандилай писдаз элкьведа. Чаз чизва хьи, итимдин разивал – им Аллагъдин разивал я. Гзаф итимриз чпин папарни, Исламди истемешзавайвал, беден вири клевна алукулун кланзава. Амма папарни гъар жуьредин багънаяр жагъурзава ва итимриз муьтлуьгъ жезвач. Им акл лагъай члал я

хьи, чун итимдинни Аллагъдин разивал къазанмишиз алахъзавач, акси яз чна чун чалай чи душман – шейтан рази жедай тегъерда тухузва. Дишегълийри Къияматдин юкъуз чпин вилик кваз къуд итим жегъеннемдиз тухуда: буба, хва, итим, стха. Къуй и кардикай чун Аллагъди хуьрай! Ша, гьуьрметлу вахар, чун дуьз фикирдал хквен, туба хъийин, ша чна чи гъевесриз кландайвал - ваъ, итимриз кландайвал ийин, абуруз чи муьтлуьгъвал къалуурин. Инсанри муькъвал-муькъвал ихътин суал гуда: «Бахт вуч

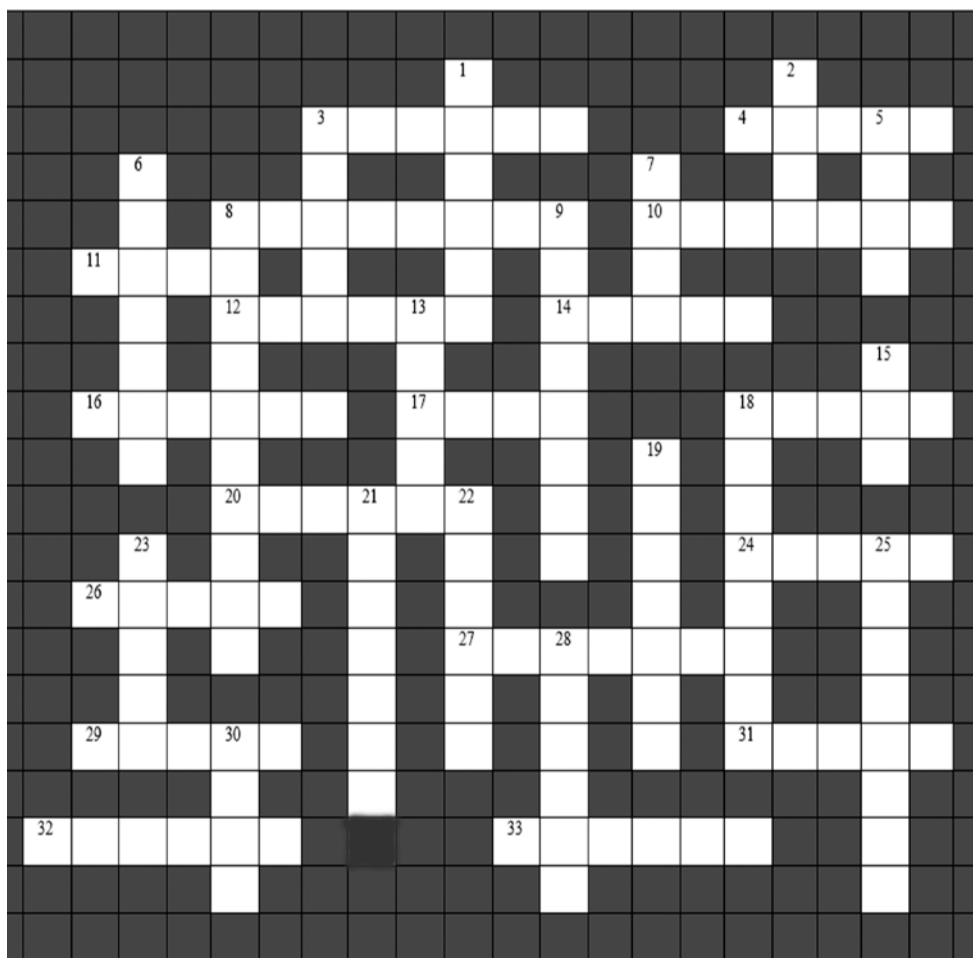
я?» И суалдиз гайи гзафбурун жавабрал асаслу яз зун ихътин фикирдал атана: «Бахт анжах Исламда ава, маса санани авач!» Гзафбуру гьисабзавайвал, бахт пулуна ава. Ваъ, гьуьрметлу вахар, им дуьз фикир туш. Вири девлетлу инсанар секиндиз, бахтлудаказ яшамеш жезвач, гзафбур чеб вуч патал халкънавайди ятла гъавурдани акъазвач, гъаниз килигна абуру Исламдин къанунризни яб гузвач. Абуру датлана и дуьньядин къайгъуйрик ква, чпин девлетар, эменни угърийрикай гъикл хуьдатла, гъадакай фикирзава. Дуьньядин девлетрални няметрал ашукъ хъанвай касдивай секиндиз ксуз-къарагъизни жезвайди туш, ада датлана яраб пака вуч жедатла, яраб зи девлетар амуькъдатла, яраб гьукуматда гьихътин дегешвилер хъжедатла лугъуз фикирзавайди я. Идалайни гъейри, вичи гъарам рекъелди къазанмишзава лугъуз мумкин я ам къенепатай намусди кармашни ийизваз хьун. Ихътин фикирар себеб хъана мумкин я ам рекъидай гъалдизни атун. Грецияда Онассис твар алай са машгур миллиардер авай, адан девлетдин къадардихъ

гьисаб авачир. Адан руш Кристина вад миллиард риалдин, гьуьлуьн флотилиядин, авиакомпаниядин ирссагъиб хъана. Бахтлу хъанатла яраб а руш? Журналистри адавай хабар къуна: «Лугъузва хьи, вун виридалайни девлетлу дишегъли я. Вуна вуч фикирзава?». Ада жаваб хтана: «Эхъ, виридалайни девлетлу ва гъа са вахтунда виридалайни бахтсуз дишегълини я». Кристина бахт жагъурун патал вири дуьньяда къекъвена, амма адаз бахт гъатнач. Эхирни ам Аргентинада адетдин са квалле къенваз жагъана, ам гъикл къенатла садазни малум туш. И дуьньяда адаз вичин девлетди са затни ганач, агъа дуьньяда ада Къуръанда къхъенвайвал лугъуда: «Заз эмениди куьмек ганач». Дишегълийриз бахтлу хьун ва женнет къазанмишун патал, капл авун, Рамазандин вацра сив хуьн, шариатдин къанунар хуьн, итимдиз муьтлуьгъ хьун бес жезва. Аллагъ патал вичин итимдиз муьтлуьгъ хъайи Асият гьихътин еке дережадив агакънатла, чаз чизва, гъатта адан итим Фираван вич халикъ я лугъузвай еке зулумкар тир.

Айшат Абдурагъманова

ЖУВАН ЧИРВИЛЕР АХТАРМИША

Исламдин кроссворд

Тик цларар:

1. Пайгъамбарди иштиракай са гъазават.
2. Абу Бакр асгъабдин са рушан твар.
3. Жегъеннемда авай тар.
5. Накъшбандия тарикъатдин шейхинин, имам Шамилан устаздин ватан.
6. Аллагъдин «Регъимлуди» лугъудай твар араб члалалди.
7. Мугъаммад Пайгъамбарни Абу Бакр чуьнуьх хъайи къветл.
8. Гъадисда лагъанвайвал, Аллагъдиз виридалайни клани къве тварцликай (инсандин) сад.
9. Аллагъ-Таалади Къуръанда лугъузвайвал, четинвилехъ галаз (четинвилелай къулуьхъ) амни жеда.
13. Египет гьукуматда авай полуостров.
15. И гъашаратри Намрузан къушунар тергна.
18. Ам гунагъкарриз жаза гузвай чка я.
19. Азан гузвай кас.
21. Имам Шамила и генералдин (фамилия) къушунрихъ галаз женг члугуна.
22. Ибрагъим пайгъабар цлуз гада-рай пачагъ.
23. Иса пайгъамбардиз ракурнавай ктаб.
25. Аллагъдин «Эвел авачирди» лугъудай ери араб члалалди.
28. Ам нурдикай халкънава ва Аллагъ-

Тааладиз ам эсиллагъ аси жезвач. 30. Къуръандин рикл.

Дуьз цларар:

3. Гъеле чан аламаз женнетдин шад хабар ганвай асгъаб.
4. Женнетдин дишегълийрин бике. Ам фиръавана яна къенай.
8. Гъасан эфенди лугъудай лезги алимдин ватан.
10. Туркменистандин меркез.
11. Чи Пайгъамбар и миллетдикай тир.
12. Сириядин меркез.
14. Мусадин стха пайгъамбар.
16. Мисклинда имам акъваззавай чка.
17. Кплуниз гъахъдайвал ам авуна кланда.
18. Ам Аллагъди цлукай халкънава.
20. Али асгъабдин хва, Пайгъамбардин хтул.
24. Иракда авай вацл.
26. Адаман велед.
27. Сив хуьнин варз.
29. Къуръанда твар къунвай са пайгъамбар.
31. Маса гьукуматдин пачагъдин къилив кагъаз гваз Пайгъамбарди ракурнай сад лагъай векил.
32. Инсанрин чанар вахузвай малаик.
33. Женнетдин члехиди тир малаик.

Гъазурайди Гъасан Амаханов я.

Алатай нумрада гайи Исламдин кроссворддин жавабар

Дуьз цларар:

1. Минбар.
4. Эхират.
6. Таиф.

9. Усман.
10. Муьмин.
12. Ислам.
13. Капл.
14. Марва.

17. Дамар.
18. Адгъам
19. Къиникъ.
23. Махачкъала.
24. Нишапур.

Тик цларар:

2. Зикир.
3. Ибрагъим.
4. Эферар.

5. Маъмум.
7. Мусурман.
8. Имам.
11. Иса.
15. Лукъман.

16. Арасат.
20. Игъсан.
21. Авам.
22. Азан.

Газетдиз чар

«АС-САЛАМ» ГАЗЕТДИН РЕДАКЦИЯДИЗ МЕГЪАРАМДУХУРУЪН РАЙОНДИН ЦИЙИ КЪИЛИЧХАН ХУЪРЯЙ СУАЛАР АВАЙ ЧАР АТАНА ВА ЧНА, АЛЛАГЪДИН КЪУМЕКДАЛДИ, АБУРУЗ ШАРИАТДА АВАЙВАЛ ЖАБАБАР ГУДА

Гуьрметлу Гьасан-гъажи Амаханов. За тлалазвава квевай агъадихъ галай зи суалриз дуьзгуьн жавабар гун. Жавабар заз «Ас-Салам» газетдин чинриз ганайтла, кландай.

1. Суал. Чи хуьре мисклин эцигнава, амма гьеле кубтягъ хьанвач, ятлани чна кплар гьана ийизва. Заз жуьмя йикъан кплуникай рахаз кланзава. И кплунал чи мисклинда капI ийизвайбурун къадар, имамни кваз, 6-8 кас жезва. ИкI хъайила, жуьмя капI къабулдани? Ам къабулун патал чна вуч авун лазим я?

Жаваб: Жуьмя капI къабулун патал агъадихъ галай шартлар хуьн лазим я: «Фатигъа» ва «Ат-Тагъият» дуьз клелзавай (капI дуьз ийизвай), яшар тамам хьанвай 40 хуьруьн агъали (яни йисан гзаф паюна гьа хуьре

яшамеш жезвай) хуьн, абур вири са чкада клватI хуьн, кьве хутIба клелун. Нагагъ и шартларикай сад кьванни хуьн тавуртIа, жуьмя капI дуьз жезвач. Адан гуьгъуьнай нисинин ферз капI хъувун чарасуз я («Мингъаж» имам Навави, «Шаргъ Магъалли»). Куь хуьре жуьмя капI дуьз хуьн патал «Фатигъа» ва «Ат-тагъият» дуьз клелзавай (араб члалал), яшар тамам 40 агъали клватIун лазим я.

2. Суал. КапI ийидалди я вилик, я къулухъ суннатдин кплар ийизвач, а нисинин ферз капIни ерли хъийизмач, ам ругуд лагъай ферз капI я лугъузва. Им дуьз яни?

Жаваб: Ваъ, дуьз туш, гьелбетда. АкI лугъузвайбуру авамар я. Нагагъ абуроз са тIимил кьванни Исламдин чирвилер авайтIа, абуроз акI лугъудачир. Лугъузвайвал, инсан вичиз

чин тийизвай шейинин душман я. Экуьнин кплуни вилик 2 кьил, нисинин (жуьмядин) кплуни вилик 2+2 кьил ва къулухъ 2+2 кьил, рагъдандин кплуни вилик 2+2 кьил, гьетрен кплуни къулухъ 2 кьил, месин кплуни къулухъ 2 кьил суннат ратибат кплар ква. Абур чи играми Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ авурбуру я. Гъавилий чнани авуна кланда. Винидихъ лагъай шартлар хуьн тавурла, жуьмя-капI дуьз жезвач, гъавилий нисинин капI хъувун чарасуз я. Эгер жуьмя-капI дуьз жезвайтIа ва гьакI ятлани нисинин капI хъийизмайтIа, гьа и арада адаз ругуд лагъай ферз лугъуз жедай. Амма чаз аквазвайвал, жуьмя-кплуни шартлар хуьзвач, гъавилий ам дуьз жезвач. Нетижанда нисинин капI хъувун ферз я. Дагъустанда гзаф шегъеррани хуьрера и шартлар хуьзва, гъавилий а чкайра нисинин капI хъийизмач. Месела,

Дагъустандин Огни, Буйнакск, Избербаш шегъерра.

3. Суал. КапI ийидайла, клелзавай сурайрин (аятрин) сифте кьилия «Бисмиллягъи-ррагъмани-ррагъгим» лугъун герек кьезвачни?

Жаваб: Неинки капI ийидайла, гьакI мус хъайитлани, Къуръандин аятар ва я сураяр клелдайла «Бисмиллягъи-ррагъмани-ррагъгим» лугъун лазим я. Аллагдай Таалади Вичи сурайрин вилик «Бисмиллягъ...» лугъузва. Нагагъ кплунал «Фатигъадин» вилик «Бисмиллягъи-ррагъмани-ррагъгим» лугъун тавуртIа, ам чIур жезва, вучиз лагъайтIа ам «Фатигъадин» эвел я. Маса сураяр клелдайла, ам лугъун сунна я. «Бисмиллягъ...» лугъун тийизвайда Къуръандиз эдеб ийизвач ва ада еке сувабдикай вич магърумзава.

Жавабар гайиди: Гьасан Амаханов.

АЖАЙИБ ЧКАЯР

Экуь-вили мисклин — Стамбулда

Турциядин тамашуниз лайихлу чкайрин арада лайихлу чка Стамбулда авай Экуь-вили мисклинда къазва, гзаф иер и мисклин неинки Исламдин, гьакIни вири дуьньядин архитектурадин шедевр яз гьисабзава.

Ам эцигунин себеп са шумуд сеферда галаз-галаз Турцияди дяведин магълубвилер «къазанмишун» хьана. Гьа вахтундин султан тир 1-Агъмедан рикел чпин шегъерда 40 йисан кьене гьич са мисклинни эциг тавунвайди хтана ва ада Аллагдай ﷻ рази авунин лишан яз и гьалатI туькьур хъувун къетIна. ИкI, 1609-йисан августдин вацралай вичикай ихтилат физвай и мисклиндин эцигиз башламишна, а вахтунда султан 19 йисан яшда авай. Эцигунрин клвалахар башламишун патал сифте майдан мишъиз эгечIна (шегъер гьа са вахтунда византийский ва виликан османский девирра эцигай дараматрикай магърум хъхъана).

Ахпа иниз тоннаралди кьванерни мермер гьана. Мисклиндин «Экуь-вили» лагъай тIвар гунин себепни ам я хьа, адак 20 агъзурдалай гзаф лацу ва экуь-вили рангунин керамикадин кирпичар ква. Чехи къуббадин диаметр 23,5 метрдиз, адан къакъанвал лагъайтIа, 23 метрдиз барабар я. Купол гьакIни Къуръандин сураяр ва Пайгъамбардин ﷺ гьадисрин хъиналди безетмишнава. Къуббадин дестекрал лагъайтIа, къизилгуьлрин, тюльпанрин, лилийрин, михек цуькверин нехишар акъуднава. Мисклиндин 260 пенжердай экв аватзава. Минарайрикай рахайтIа, абурохъ галаз алакьалу са итижлу вакъиа хьана. Риваятда лугъузвайвал, 1-Агъмеда мисклиндал адет тирвал къуд минара кжажун тагъкимарна, амма архитектор какахуниқди мисклиндин ругуд минара хьана (Султанди «алтын») (къизилдин) минара эциг лагъайла, архитектордиз «алти» (ругуд) хъиз хьана ва къизил-

дин минарадин паталай ругуд минара эцигна). Нетижанда, мисклин эцигна акъалтIарай 1616 – йисуз чир хъайивал, цийи мисклиндин минарайрин къадар Меккеда авай дуьньядин лап къиметлу пак чкайрикай сад тир Масжид аль-Гьарам тIвар алай мисклиндин минарайрин къадардиз барабар хьана. Им

Меккеда авай пак мисклиндин гуьрметсувал къалурун яз гьисабна. Амма, бахтунай хъиз, мисклин дегишар хъувунач. Анжах пак тир Масжид аль-Гьарам тIвар алай мисклиндин лап минара мад эциг хъувуна, гьа и къайда ам вичиз тешпигъ дараматрин юкъва мадни 1-чкадал ахкъатна.

АЯЛАР ПАТАЛ

Тебитда садас (гармония) — Аллагдай къадар

Са сеферда багъда къекъведайла Жамилядиз цуькведал са иер чепелукъ ацукънаваз акуна. Чепелукъ хъиши рангунинди тир, адан луварал лацу тIехвер алай. Ада лув гайила, Жамилядиз адан луварин кьенепад яру рангунинди тирди акуна.

- Диде, заз ихътин иер чепелукъ садрани акурди туш. Килиг адаз! - лагъана тажубвилелди руша.
- Килиг гьихътин иер шейэр халкънаватIа Аллагдай-Таалади. Гьатта ви лап иер перемни и чепелукъ кьван гуьрчег туш, - лагъана дидеди.
- Диде Аллагдай-Тааладивай Вичиз клан хъайи гьар са шей гуьрчег яз халкъ ийиз жезвани?
- Эхъ, чан руш!
- Завайни жуваз вуч канI хъайитлани, гьам ийиз жедда, - суьгъбетдик экечIна гьвечи стха Али.
- Эгер ваз вун са чIиб чIехи хьана кланзаватIа, вавай а кар исятда ийиз жедани?
- Ваъ.

- Вавай ви вилерин, я тахъайтIа чIарарин ранг дегишиз жедани?
- Ваъ.
- Вунни, тарарни, цуькверни ва амай вири шейэр

Аллагдай-Таалади чIехи ийизвайди я, - лагъана дидеди. – Вуна ийизвай крарни вири Аллагдай-Таалади къадардалди ийизвайди я. Эгер Аллагдай клан тахъайтIа вавай са затIни ийиз жедач. Аллагдай вун гьа и авай къайдада акваз клан хьана, гьаниз килигна вун ихътинди яз халкъна, ви вилерин, чIарарин рангар вири Адан къадардалди ваз гана. Гьатта алахъайтIани, Аллагдай эмир авачиз, чавай чун дегишиз жедач.

Суалар-жавабар

- Аллагдай-Тааладивай Вичиз вуч клан хъайитлани ийиз жедани?
- Эхъ, Аллагдай-Тааладивай Вичиз клан хъайи гьар са кар ийиз жедда.
- Чун и авай жуьрединбуру яз ни халкъна?
- Аллагдай-Таалади чун Вичиз клан хъайи рангара ва клалубра аваз халкъна.

Эхиратдиз жуван чанта гъазур

Къурагъ район, Къурагърин хуър,
Абдурагъманов Абдурашид.

Халикъ чир хуьхъ ваз!

Бисмиллягъи ррагъмани ррагъим,
Шукур хуьй Ваз, я ал-Карим,
Авач Валай гъейри Къадим,
Даим, эбеди я Аллагъ ﷻ.

Вич я эвел, Вич я эхир,
Худа я макан авачир,
Амалар жуьт, са Вич тек тир,
Даим, эбеди я Аллагъ ﷻ.

Дестек квачир ирид къатар,
Яратмишай чилер-цавар,
Къуватлуди Первердигар,
Даим, эбеди я Аллагъ ﷻ.

Гъамшалугъди я Вич са гъал,
Тежезвай гъич дегешвал,
Гъафуру, Рагъим, Зулжалал,
Даим, эбеди я Аллагъ ﷻ.

Я Вич, я Вичини тахай,
Виридалайни yine авай,
Амалриз бул рузи гай,
Даим, эбеди я Аллагъ ﷻ.

Чан гъиз, рекъиз, хъийиз дири,
Вичихъ муьгътеж тирди вири,
Халикъ авач валай гъейри,
Даим, эбеди я Аллагъ ﷻ.

Йифизни варз, юкъузни рагъ,
Куькюьрнавай цава чирагъ,
Руьгъ авачиз дириди, сагъ,
Даим, эбеди я Аллагъ ﷻ.

Нару-жегъеннем ирид,
Фирдаvus-женнетар муьжуьд,
Туькюьрнавай Агъад, Вагъид,
Даим, эбеди я Аллагъ ﷻ.

Я Рабби, Ваз авач шерик,
Цаварални – чилин кланик,
Къияматдин йикъан Малик,
Даим, эбеди я Аллагъ ﷻ.

Къурагъ район, Усарин хуър,
Къурбанов Магъамед.

Еке суваб я

Хъел атайла ая сабур,
А карди вал гъида абур,

Тахсиркардилай гъил къачур,
Касдиз лап еке суваб я.

Нукъсан, гунагъ квачир инсан,
Авачирди чир хъун я хъсан,
Абурукай вун хуьн гъамишан,
Тлалабун ваз еке суваб я.

Къерех хъайитла, фитне ункай,
Кичле хъана Аллагъди жазадкай,
Инсан яз Исламдин рекъевай,
Хъайитла ваз еке суваб я.

Дегешарна жуван къве чин,
Кичле хъана цукай жегънемдин,
Рекъел хъайитла Ислам дин,
Чир хуьхъ ваз еке суваб я.

Жув yine къаз имир дамах,
Кесиб валай акваз алчач,
Исламдин рехъ дуьз къиле твах,
Акл хъайитла ваз еке суваб я.

«Ас-Саламдай» къачур гафар,
Бязибуруз язва тарсар,
Исламд рекъел ша инсанар,
Атайтла квез еке суваб я.

Ваз еке гунагъ я

Чун халкъ авур сад тир Аллагъ,
Къиямат къуз хуьй чаз панагъ,
Авайд туш кас квачир гунагъ,
Исламдин рехъ дуьз къиле твах.

Ажугълу хъун я лап пис кар,
Ада чурда михъиз ви твар,
Гъич жемира чурду къастар,
Хъайитла ваз еке гунагъ я.

Гъич масадал жемир пехил,
Фикирдай къван жед вун сефил,
Яргъай физ такъаз адан гъил,
Хъайитла ваз еке гунагъ я.

Масадак на кутаз нукъсан,
Кимивилер такваз жуван,
Жув гъахъ яз акваз гъамишан,
Хъайитла ваз еке гунагъ я.

Фитнедикай тахъайтла яргъа,
Женнетда ваз жедач чка.
Къал тваз инсанрин арада,
Хъайитла ваз еке гунагъ я.

Гъибет авун я алчач кар,
Сад масадал ийиз гъалдар,
Икла на ваз къуртла дустар,
Чир хуьхъ ваз еке гунагъ я.

Авай-авачир лугъуз гафар,
Фитнедилайни я ам пис кар,
Гъаким жуваз дакландал гъалдар,
Из хъайитла ваз еке гунагъ я.

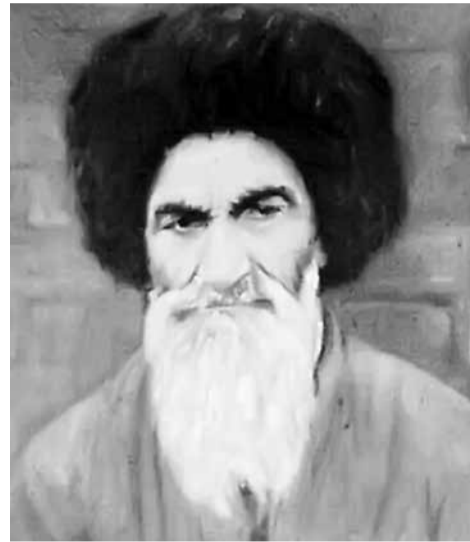
Лап алчачвал я къве чин хъун,
Кас алачирла чурукла рахун,
Гъардан чинал тарифарун,
Из хъайитла ваз еке гунагъ я.

Къуншидиз са клус хъайила хийир,
Ваз еке зиян хъайи хъиз жемир,

Салам тагуз яргъай фимир,
Хъана хуьй ваз еке гунагъ я.

Гъич жемира вун такабур,
А карди гъидач абур,
Жувалай агъуз къаз масабур,
Хъайитла ваз еке гунагъ я.

Фикир чурду бязи ксар,
Магъамеда къазвач куь твар,
Терг тавуртла чурду хесетар,
Чир хуьхъ квез еке гунагъ я.

Къурагъ район, Къурагърин хуър,
Бугъаев М-Керим.

Рагъметлу Вагъуф буба

Ваз члал кхъин Вагъуф буба,
Вун дагъларин чирагъ хъана,
Кесибриз даях хъана,
Вун рагъметлу Вагъуф буба.

Ваз мичли йиф югъ хъиз жедай,
Мискиндинизни физ хкведай,
Течир крар вавай чирдай,
Чирвал авай Вагъуф буба.

Аян тир ваз гъар са кваллах,
Рикляй феи хиял валлагъ,
Дардавайдан тир вун панагъ,
Рикл михъи тир Вагъуф буба.

Сад Аллагъди гана ваз пай,
Машинрилай вилик фидай,
Гъурмет авай халкъдин патай,
Цавай фидай Вагъуф буба.

Ви зиярат я Луткунар,
Гъанал къведа гзаф халкъар,
Таклан тир ваз ун тапарар,
Дуьзвал гвай вав Вагъуф буба.

Велед хъанач я ваз сивин,
Дуст хъанай вун малаикрин,
Ислам диндал тир вун дерин,
Диндин чирагъ Вагъуф буба.

На ийидай зикир ширин,
Вапралайни нурлу тир чин,
Зерре ваз гъич авачир кин,
Я рагъметлу Вагъуф буба.

На тлавафдай гуьзел Мекке,
Даим ава вун чи рикле,
Женнетда ваз хъурай бине,
Женнетгъили Вагъуф буба.

Мугъман тир вин Тийиб Исе,
Зикирдин ван жедай квалле,
Къуръан къуна на къве гъиле,
Я рагъметлу Вагъуф буба.

Къурагъ Керим шиир кхъиз,
Хъсан ксар фикирдиз гъиз,
Риклиз клан я Луткуниз физ,
Ви зияратдал Вагъуф буба.

Ахъегъ район, Фий хуър,
Омаров Султан

Диде лай-лай

Бедендикай заз чан гайи,
Дуьньядикай ишигъ къалай,
Риклел ала чими гафар,
Вуна лагъай бала лай-лай.

Ахвар тахъай яргъи йифер,
Къужахда заз женнет къалай,
Хиялар ви аршинраваз,
Галат тийиз бала лай-лай.

Тербия гуз дуьз рехъ акваз,
Ватан клани рекъер къалай,
Гъалал уьмуьр, зегъмет чирай,
Эзберда за диде лай-лай.

Дидед неклед дад чир тахъай,
Бахтсуз егим диде лай-лай,
Яргъи уьмуьр хажалатдик,
Пашман яз фей диде лай-лай.

Яшинда гъич шадвал тахъай,
Вилерикай булах къалай,
Фагъум даим ракларал хъай,
Къисмет авур диде лай-лай.

Ватан хуьз фей къве стха на,
Гуьзлемишиз уьмуьр тухвай,
Ян багъишай Агъмед лугъуз
Багъри тахкур диде лай-лай.

Баладин хер рикле аваз,
Етимрин гъалкъада хъай,
Сагъсуз беден сузада хъай,
Рагъмет хуьй ваз диде лай-лай.

Къил метперал къужахдаваз,
Заз килигиз сефил вилер,
Яб акализ вуна яргъай,
Куьмек тахъай диде лай-лай.

Къурай туплар, рехи чларар,
Карагиз зи вилерикай,
Зи вилин нур, ишигъ диде,
Дамах вун тир, диде лай-лай.

Диде амач, пис я гъалар,
Сабур клан я Аллагъдивай,
Сурун къилихъ ийиз тикрар,
Женнет макан диде лай-лай.

ГЪАР ЙИКЪАН ДУЪА

Парталар хтлундайла келдай дуъа

Аллагъ-Таалади пак Къуръанда лагъанва (мана): «Дугъридани адаз (иблисдиз) ва адан къебиладиз куьн аквазва, гъа са вахтунда квез абур аквазвач» («Аль-Араф сура, 27-аят).

وروي ابن ابي شيبة في مصنفه عن بكر قال : كَانَ يُقَالُ : إِنَّ سَتْرَ مَا بَيْنَ عَوْرَاتِ بَنِي آدَمَ وَبَيْنَ أَعْيُنِ الْجِنَّ وَالشَّيَاطِينِ أَنْ يَقُولَ أَحَدُكُمْ إِذَا وَضَعَ ثِيَابَهُ بِسْمِ اللَّهِ .

Иниз килигна парталар хтлундайла, месела, ксун, беден чухуьн патал, гъажетханадиз феиила келдай дуъа ава. Аллагъдин Расулди ﷺ лагъанва: «*Инсанар гъажетханадиз феиила, абурун беденар жинеррин вилерикай хуьн патал (гъажетханадив агакъдайла) «бисмиллягъ» лугъун я*» (Тирмизи). Ибн Аби Шайбади ахъайнавай гъадисда лагъанва: «*Парталар хтлундайла «бисмиллягъ» лагъай касдин беден жинерриз аквадач*».

Суалриз жавабар гайиди лезги «Ас-Салам» газетдин редактор Гъасан Амаханов я.

Шейтлан вуч шей я?

Инсанрилай вилик чилел цукай халкънавай жинерар яшамеш жезвай, амма ахпа Аллагъди ﷻ аси хъайила, малаика ракурна абур терг авуна, абурукай анжах тимиляр амукуна. Вахт фирдавай абурун къадар мад гзаф хъхъана. Жинерарни инсанар хъиз мусурманарни кафирар ава. Мусурман жинер лауду, кафир - чулавди я. Кафир жинердиз шейтлан лугъува. Шейтланар иблисдин веледар я. Иблис сифтедай Аллагъди ﷻ муьтлуьгь лукл тир, амма Адам пайгъамбар ﷺ халкъна, адаз сужда ая лагъайла, ам Халикъдиз ﷻ аси хъана. Цукай халкънавай вич чиликай халкънавай Адамалай ﷺ хъсанди я лагъана, ам такабурулу хъана. Аллагъ-Тааладини ам лянетламишна, адаз гъамишалугъ жегъеннемдин жаза гана. Амма и арада иблисди Аллагъдивай ﷻ тлалабна: «Я Аллагъ ﷻ, аз Къияматдин йикъалди вахт це». Аллагъдини ﷻ адаз жаваб гана. Ахпа ада лагъана: «Зун лянетламишунни себег инсан хъуниз килигна, за абур ягъалмишарда». Аллагъдини ﷻ адаз ихътин жаваб хгана: «Анжах Зи хъсан луклар вавай ягъалмишариз жедач». Яни и гафаралди Аллагъди ﷻ адаз инсанар ягъалмишардай ихтияр гана, ам инсанар патал ахтармишун жедайвал. Шейтландин мурад – жезмай къван гзаф инсанар вичихъ галаз жегъеннемдиз тухун я. Аллагъди ﷻ пак Къуръанда ам чи ачух душман тирди хабар ганва ва чаз ам душман хъиз къун буйругънава. Ша чна Аллагъдин ﷻ буйругъ къилиз акъудин, шейтландиз кландайвал тийин.

Инсанди йикъа пуд ферз капл вахтунда ийиз ва амай къве капл къазани хъийизватла, абур къабулзавани?

Кплар эсиллагъ тийидалди гъакл авунни хъсан я. Аллагъдин ﷻ регъим зурбади я, инша-Аллагъ, Ада къабулда. Икл ийизвай кас гъавурда акъун лазим я хъи, капл ахъаюн гунагъ авай клвалах я, гъавилий ада гъар гъилера капл ахъа хъайила, Аллагъдивай гъил къачун тлалабна, ам къаза хъуьуна кланда. Гъил къачун тлалабна, ахъаяйди эвез хъийизвайбурулай Аллагъди ﷻ гъил къачуда лагъанва. Амма а кас гъамиша къве капл къаза ийиз вердиш тахъурай, ихътин касди абур вахтунда ийидай мумкинвал хъайитлани ийидач. Идалайни гъейри ам гъамиша абур вахтунда ийиз жедатла лугъуз фикирда хъана кланда. И месэладихъ галаз алакълу са къиса ава. Са сеферда са хуьруз цийи имам атана. Ада мискиндай азан гана, амма касни аниз атанач. Ахпа ам куьчедиз экъечна, куьн мискиндиз капл ийиз вучиз къвезвач лагъана. Абуруни чпи капл ийизвайди туш лагъана жаваб гана. Капл тавунин себег жузурла, абуру чпелай алакъзавач лагъана. «Экуьнин, нисинин, рагъдандин, гъетрен ва месин кпларин вахтунда куьне вуч ийизва?» - жузуна имамди. «Экуьнин ва месин кпларин вахтунда чун ксузва, амай кпларин вахтунда чун азад я», - жаваб гана жемятди. «Ятла куьне нисинин, рагъдандин ва гъетрен кплар ая», - теклифна имамди. «Бес амай къве капл галачиз гъикл жедач?» - мягътел хъана жемят. «Амайбурулай Аллагъди ﷻ гъил къачудайдак чна умуд кутада», лагъана имамди. Гъа икл абур пуд кплунал мискиндиз къвез хъана. Йикъарикай са юкъуз хуьруз маса имам хкведа. Килигзава имам, кпларал жемят къвезва, риклиз шад жезва адан. Килигайтла месин ва экуьнин кпларал касни къвезвач. И кардал мягътел хъайи имамди жемятдивай жузуна: «Куьне месин ва экуьнин кплар ийизвачни?» Абуру жаваб гана: «Ваь, валай вилик хъайи имамди чаз пуд капл ийиз чирнай». Гъила и имам вичелай вилик хъайи имамдин къбилив фена жузуна: «Аллагъди ﷻ хиве тунвай кпларикай вуна а жемят гъикл азадна?» Ада жаваб гана: «Сифтедай зун а хуьруз атайла, ана авайбуру гъич са капл ийизвачир. За абуруз пуд капл ийиз чирна, вуна гила абуруз амай къвед чира». Икл хъайила, гъурметлу стхярни вахар, кплар эсиллагъ тийидалди, жезвай пуд-къуд капл вахтунда авуна амай сад-къвед къаза хъуьунни хъсан я. Икл ийизвайда вичин хиве авай бурж акъудзава.

Гъуьлуьз вичин паб капл авуниз ва гъижаб алуклуниз мажбурдай ихтияр авани?

Гъуьлуьз вичин папан патахъай клевелай жаваб гузва. Аллагъ-Таалади пак Къуръанда лагъанва (мана): «Куьне куьн ва куь хизанар жегъеннемдин цукай хуьх». Маса аятда лагъанва (мана): «Къуй дишегълийри чпин иервал чарадан вилерикай чуьнуьхрай». Гъижаб алукл тийизвай, Вичин ﷻ эмирдиз аси жезвай дишегълидилай Аллагъ ﷻ рази жедани? Ам женнетдиз рекъе твдани? Женнет къазанмишун патал дишегълидивай вичин беден клевиз жезвач жал? Ажайиб я,

женнетарни кланзава, амма гъа са вахтунда женнетдин Иесидин эмирар саймишзавач. Нагагъ дишегълидивай шейтландин винел гъалибвал къачуз жезвачтла, адаз гъуьлуьз куьмек гун, гъижаб алуклиз тун лазим я. Мажбурун – им паб гатут лагъай члал туш. Адал къведалди папаз таъсирдай гзаф рекъер ава. Фикирна, фагъумна абур ишлемишна кланда. Гъуьл себег хъана гъижаб алуклай дишегълийри неинки агъа дуьньяда, гъакл и дуьньяда амаз чпин гъуьлериз чухсагъул лугъузава. Амма гъуьлуьз папав ам алуклиз тун тавуртла, ада Къияматдин юкъуз вучиз вуна зун мажбурнач лугъуз гъуьлуьн чларар чухвада.

Исламдин университет куьтягъайбуруз гъихътин документ гузва? Абурувай гъина клвалахиз жедач?

Исламдин маса университетар куьтягъайбуруз гъихътин документар гузватла чидач, амма Дагъустандин Исламдин университет (ДИУ) куьтягъайдаз диплом гузва. Адаз араб члалал вичин дидед члалал хъиз рахаз чир жезва. Ихътин касдивай араб гъукуматриз, гъа жергедай яз Дубайдиз фена хъсан къазанжияр къачуз жедач. Дагъустанда, Урусатда таржумачивиле, араб члалан частный муаллимвиле клвалахиз жедач. Идалайни гъейри ДИУ-да клелзавай студентар пуд лагъай курсунай ИТиМО-дик заочный къайдада кутазава. Малум тирвал, ИТиМО-да клелун патал пул гун лазим я, амма ДИУ-дай экъчлзавайбурувай пул къачузвач. ИТиМО заочный къайда куьтягъай касдивай гъукуматдин клвалахрал клвалахиз жезва, месела, школада муаллимвал ийиз...

Вучиз гъукуматдин клвалахал, иллаки мектебра гъижаб алаз къекъведай ихтияр гузвач?

Дагъустанда ахътин ихтияр гузвайди я. Куь ихтиярар хуьх.

Рушаз капл ийиз кланзава, амма диде-буба и кардиз акси я. Идан патахъай куьне вуч лугъуда?

Диде-буба нарази ятлани, адан хивяй капл акъатзвач. Ам диде-бубади ихтияр гудайвал ийиз алахъна кланда. Цийи телефон ва я маса шей клан хъайила, руша диде-бубади-вай гъикъван тлалабзава, гъадалай виш сеферда гзаф капл ийидай ихтияр гун тлалабун лазим я. Идалайни гъейри, абуруз такваз-вай чкада капл авунани кланда.

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ И МЕДРЕСЕ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

Объявляют прием абитуриентов на очередной 2014/ 15 учебный год

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием.

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет.
- ✓ в медресе – 3 года.

В университет принимаются юноши и девушки, имеющие среднее полное общее образование, в медресе – имеющие основное общее образование.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- ✓ нотариальная копия документа об образовании;
- ✓ копия паспорта;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имама), расположенной по месту жительства абитуриента.

Студентам из Южного Дагестана за отличную успеваемость выплачивается стипендия в размере – 1000 р; за хорошую – 500 р.

Наш адрес: г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136
тел.: 8 (988) 771 59 55

Капл ийиз эгечайла, чи ата-бубайрилай атанвай адетар тун лазим къвезвани?

Капл авунилай аслу тушиз, чуру адетар тун ва хъсан адетар хуьн лазим я. Ата-бубайрилай атанва лугъузвай адетар абурулай татунни мумкин я. Месела, мейит клвалай акъуддайла, бязи ата-бубаяр гъич такунвайбуру ам пуд сеферда хкажиз эцигун герек я, ам ата-бубайрин адет я лугъузава. Амма ата-бубаяр акур – 85-95 йис хъанвай гъа хуьруьн куьзуьбуру ам ата-бубайри авур клвалах туш лугъузава. Гила вуж гъахъ я? Виридалайни регъят клвалах шариатда авайвал авун я, вучиз лагъайтла чи ата-бубайрини гъакл ийизвай.

Кпларин вахтар

Июль

югъ	Пакаман Ас-Субхл	Рагъ экъечлзавай вахт	Нисинин Аз-Зугър	Рагъдандин Аль-Гаср	Гъетрен Аль-Магъриб	Месин Аль-Глишаъ
1	2:53	5:12	12:53	16:56	20:34	22:33
2	2:53	5:12	12:53	16:56	20:34	22:33
4	2:55	5:13	12:53	16:56	20:33	22:31
6	2:58	5:15	12:54	16:57	20:32	22:30
8	3:01	5:16	12:54	16:57	20:31	22:29
10	3:03	5:17	12:54	16:57	20:31	22:27
12	3:06	5:19	12:55	16:57	20:29	22:26
14	3:09	5:21	12:55	16:56	20:28	22:24
16	3:11	5:22	12:55	16:56	20:26	22:22
18	3:14	5:23	12:55	16:56	20:25	22:20
20	3:17	5:25	12:55	16:56	20:23	22:16
22	3:19	5:27	12:55	16:55	20:23	22:14
24	3:23	5:28	12:55	16:55	20:21	22:10
26	3:26	5:30	12:55	16:54	20:19	22:07
28	3:30	5:32	12:55	16:53	20:17	22:03
30	3:34	5:34	12:55	16:53	20:15	22:00